
**Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2**

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år
2013**

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 24 juni 2014

Wanja Lundby-Wedin

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013 fram. Skrivelsen består av den tryckta *Årsredovisning 2013 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagorna *Resultatrapport 2013*, *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden* samt *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Årsredovisning för år 2013.....	3
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	4
Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll.....	4
Bilaga 1 Resultatrapport 2013	5
Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden	31
Underbilaga 2A Rättssäkra direkta val till kyrkomötet för utlandssvenskar.....	46
Underbilaga 2B Gränsdragningen mellan begravningsverksamhet och näringsverksamhet i samband med begravning.....	52
Bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen	63

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2014:2

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013.

Årsredovisning för år 2013

Enligt särskilt tryck.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2014.

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Marta Axner, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson, Erick Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand och Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Lars-Ivar Ericson, Helena Nordvall och Birger Wernersson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Kyrkostyrelsen beslöt

att delegera till arbetsutskottet att lämna skrivelsen 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013 till kyrkomötet.

Utdrag ur kyrkostyrelsens arbetsutskotts protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 24 juni 2014.

Närvarande: Wanja Lundby-Wedin, förste vice ordförande, ledamöterna, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Anna Lundblad Mårtensson samt tjänstgörande ersättarna biskop Per Eckerdal och Ulla Rickardsson.

Föredragande: Generalsekreterare Helén Ottosson Lovén

Arbetsutskottet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2014:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2013.

Bilaga 1

Resultatrapport 2013

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

Som del av Svenska kyrkan delar den nationella nivån målet om Guds rikes förverkligande och skapelsens återupprättelse. Med utgångspunkt i kyrkoordningens beskrivning blir uppgiften att bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning som kyrkomötet beslutat om. Finansiering och kostnader 2013 ställs i relation till utfall 2012 och detaljbudget 2013.

Under utfall i nedanstående tabell redovisas verksamhetens kostnader, knutna till kostnadsram och särskilt budgeterade kostnader. Belopp i avvikelsekolumnerna med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i utfallet jämfört med plan. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna varit högre eller intäkterna lägre i utfallet jämfört med plan.

Tabell 1. Finansiering och kostnader

Finansiering och kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1 582	1 782	1 779	1 745	163	-34
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Finansförvaltningen (brutto)	471	249	250	645	174	395
Kostnads- och planeringsram	-2 576	-2 813	-2 818	-2 668	-92	150
Särsk. budgeterade kostnader	-12	-36	-43	-16	-4	27
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Jämfört med föregående år har intäkterna sammanlagt ökat med 346 miljoner kronor. Detta förklaras främst av ökning inom finansförvaltningen och ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning. Jämfört med budget är intäkterna sammanlagt 363 miljoner kronor högre. Dock har användningen av kyrkoantikvarisk ersättning varit lägre än budgeterat.

Jämfört med 2012 ökar kostnaderna främst till följd av ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning. Jämfört med budget är kostnaderna 150 miljoner kronor lägre. Den främsta anledningen till avvikelserna är lägre förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning och lägre kostnader för stiftsbidrag.

Omvärld och relationer

Företrädarskap

En uppgift för den nationella nivån är att utöva ett aktivt företrädarskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Verksamheten inriktas på att utveckla ändamålsenlighet och effektivitet genom att än bättre systematisera och strukturera kontakterna, påverkansarbetet och företrädarskapet.

Insatser och resultat

Den 15 oktober 2013 valdes biskop Antje Jackelén till ny ärkebiskop i Svenska kyrkan. Hon installeras under en högmässa i Uppsala domkyrka den 15 juni 2014 och efterträder då Anders Wejryd.

Ärkebiskopen har fortsatt ett utåtriktat arbete med klimatfrågan, parallellt med att biskopsmötet förberett ett biskopsbrev som kommer under första halvåret 2014. Ett antal aktiviteter har genomfört under 2013, bl.a. seminarier under Almedalsveckan, ett program med en internationell gäst på Bok- och biblioteksmässan samt en rapport om klimatomställningens möjligheter.

Andra aktuella samhällsfrågor har varit manifestationen *Solidaritet för utsatta troende*, en nordisk konferens om romer samt samtal med Referensgruppen för flykting- och integrationsfrågor.

Liksom tidigare deltog Svenska kyrkans nationella nivå 2013 i politikerveckan i Almedalen. Verksamheten sker i samverkan med Visby domkyrkoförsamling och Visby stift. Syftet är att lyfta politiska - i vid mening - frågor som Svenska kyrkan uppfattar som angelägna. Årets verksamhet bestod av egna seminarier, kyrkliga företrädares medverkan i andras arrangemang, omvärldsbevakning och nätverksarbete.

Kyrkostyrelsen har under året svarat på följande remisser:

- ◆ Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen, från Finansdepartementet.
- ◆ Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering, från Utbildningsdepartementet.
- ◆ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fonden för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt, från Socialdepartementet.
- ◆ Nytt allmänt råd med tillhörande vägledning om bokföring, från Bokföringsnämnden.
- ◆ Genomförande av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi, från Justitiedepartementet.
- ◆ Rapporten om klimatfärdplan 2050, från Miljödepartementet.
- ◆ Högre ersättning vid mastupplåtelse (SOU 2012:61), från Justitiedepartementet.
- ◆ Hyres- och arrendetvister i framtiden (SOU 2012:82), från Justitiedepartementet.
- ◆ Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m. (Ds 2013:7), från Socialdepartementet.
- ◆ Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014, från Finansdepartementet.
- ◆ Spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet (SOU 2012:95) från Justitiedepartementet.
- ◆ Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, Upphandlingsutredningen 2010 – slutbetänkandet (SOU 2013:12), från Socialdepartementet.
- ◆ Betänkande av utredningen om ett effektivare arbete mot främlingsfientlighet – Främlingsfienden inom oss (SOU 2012:74), från Arbetsmarknadsdepartementet.
- ◆ EU-kommissionens förslag till förordning avseende åtgärder i syfte att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad, från Lantmäteriet.
- ◆ Betänkandet en myndighet för alarmering (SOU 2013:33), från Försvarsdepartementet.
- ◆ Promemoria med förslag till ändring i totalförsvarets folkrättsförordning, från Försvarsdepartementet.
- ◆ Långsiktigt hållbar markanvändning del 1 från Miljödepartementet.

- ◆ Statskontorets rapport Bistånd genom svenska organisationer: En översyn av ramavtalssystemet (2013:2) från Utrikesdepartementet.
- ◆ Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring (Ds 2013:57) från Justitiedepartementet.
- ◆ En ny lag om personnamn (SOU 2013:35) från Justitiedepartementet.
- ◆ Hantverkslaboratoriets verksamhet och framtid från Västra Götalandsregionen.
- ◆ Elektronisk ansökan om lantmäteriförrättning (LM-rapport 2012:2) från Justitiedepartementet.

Att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare är ett ständigt pågående arbete. Under 2013 har den nationella nivån samarbetat med externa aktörer i uppbyggnaden av ett mer systematiskt förhållningssätt till relationerna med riksdag och regering.

Tabell 2. Finansiering och kostnader för företräderskap

Företräderskap	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	3	4	4	4	1	0
Kostnader	-4	-4	-4	-4	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för företräderskapet är i nivå med föregående år och med budget.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppgiften är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Verksamheten är inriktad på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, t.ex. genom Lutherska världsförbundet, eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilateral ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelse och samverkan. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Deltagande i ekumeniska nätverk möjliggörs för att öka utbyte och förståelse.

Insatser och resultat

Arbete och resurser ägnades föreberedelser inför och deltagande i **Kyrkornas världsråds (KV)** generalförsamling i Busan med temat *Livets Gud, led oss till rättvisa och fred*. Svenska kyrkan representerades av en officiell delegation och deltagare som medverkade i olika aktiviteter, t.ex. workshops och ekumeniska konversationer. Dessa berörde ämnen som ursprungsbefolkning, vattenförsörjning, hiv/aids, barns rättigheter och plats i kyrkan samt genusperspektivet i kyrkan. Vidare skickades i samarbete med Svenska Kyrkans Unga tolv unga vuxna till ungdomsförmötet och generalförsamlingen, samt två forskare till en ekumenisk teologisk kurs för unga teologer från hela världen som pågick samtidigt.

Mekane Yesus kyrkan i Etiopien beslutade i januari 2013 att bryta gemenskapen med Svenska kyrkan på grund av oenighet i synen på samkönade relationer. Det har inneburit mycket arbete med att hantera konsekvenserna för relationerna med Etiopien på olika nivåer inom Svenska kyrkan, för det konkreta projektsamarbetet och inte minst för relationerna inom **Lutherska världsförbundet (LVF)**.

Innebörden av beslutet har klargjorts genom både informella och officiella kontakter, inte minst LVF:s rådsmöte i juni som ånyo konstaterade att oenighet i frågan om synen på samkönade relationer inte är grund för splittring i gemenskapen. Rådsrådet uppmanade medlemskyrkorna att fortsatt bearbeta frågor om gemenskapens innebörd i relation till kyrkornas autonomi.

Svenska kyrkan deltog i generalförsamlingen för **Konferensen för europeiska kyrkor (KEK)** i Budapest i juli. Mötet var avgörande för organisationens framtid, eftersom en ny konstitution antogs som medför nyformulering av konferensens vision, mål, medlemskapskriterier, organisation och huvudsäte. Svenska kyrkan har varit mycket aktiv i processen med framtagna av förslaget. Generalförsamlingen med tema *Vad väntar vi på nu?* valde en ny styrelse, där bl.a. domprost Karin Burstrand är ledamot.

Under året har det strategiska arbetet med att **engagera unga människor i ekumeniken** fortsatt. Satsningen med att skicka unga vuxna från Svenska Kyrkans Unga till Busan och yngre teologer till konferenser utomlands har redan nämnts. En kurs i ekumenik har också anordnats på KV:s studiecentrum Bossey i Schweiz för studenter på pastoralinstitutet i Uppsala. Unga vuxna som sänts ut av Svenska kyrkan har regelbundet skrivit på ekumenikbloggen på Svenskakyrkan.se.

Inför **Firandet av reformationen** (KmSkr 2011:6) har en projektplan utarbetats, där synpunkter från LVF:s plan för jubileet har integrerats. Som en del av arbetet med de ekumeniska dimensionerna av uppdraget har planeringen av en ny dialog med Stockholms katolska stift inletts, där fokus kommer att vara reformationens betydelse utifrån ett nytt dokument från Vatikanen och LVF.

Tabell 3. Finansiering och kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	Utfall 2012	Ram-budget 2013	Detalj-budget 2013	Utfall 2013	Jäm-förelse 2012	Jäm-förelse det bu
Extern finansiering	1	2	2	2	1	0
Allmän utjämningsavgift	25	26	27	25	0	-2
Kostnader	-26	-28	-29	-27	-1	2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund är i nivå med föregående år och något lägre än budget till följd av generellt lägre kostnader fördelade på mindre delposter inom området.

Internationell mission och diakoni

Uppgiften är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering av internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingar och med andra kyrkor och internationella organ. I uppgiften ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions- och diakonala insatser.

Insatser och resultat

Verksamheten är organiserad i program med tematisk inriktning. 2013 är det sista året i en programperiod som började 2010. Förutom planerade insatser i relation till

partner har 2013 ägnats åt det fokuseringsarbete för att bl.a. skapa en tydligare logik mellan insatser och program mål.

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

♦ **Kristen gemenskap, tro och liv**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner samarbetar för teologisk reflektion, kristen enhet och interreligiös förståelse och för att ömsesidigt dela tro och liv.

Under 2013 har kyrkorelationen med Mekane Yesus kyrkan i **Etiopien** formellt brutits, men det diakonala arbetet i utvecklingsprojekt har fortsatt med det fristående utvecklingsorganet DASSC. Den formella brytningen har framför allt fått konsekvenser på den nationella nivån, medan kontakter mellan stift, församlingar och individer i Svenska kyrkan och Mekane Yesus kyrkan fortsatt. Den långa gemensamma historien och gemenskapen mellan kyrkorna är inte möjlig att bryta trots generalförsamlingsbeslut.

I **Eritrea** befinner sig den lutherska kyrkan fortsatt i en utsatt situation. I september 2013 tog Svenska kyrkans ärkebiskop ett initiativ genom att i ett officiellt brev till myndigheterna i Eritrea vädja om att underlätta situationen för kyrkan och de kristna i Eritrea.

I **Pakistan** har Svenska kyrkan ett unikt ekumeniskt samarbete tillsammans med den svenska Ekumeniakyrkan och med Church of Pakistan, en kyrka som finns i ett muslimskt sammanhang där de kristna är en utsatt minoritet. Ett besök från Pakistan i Sverige under 2013 och det planerade ärkebiskopsbesöket i Pakistan under 2014 är viktiga markörer för att deklarerat solidaritet, gemenskap och behovet av att visa att kyrkan och de kristna inte på något sätt är bortglömda i sin svåra situation.

♦ **Hållbar utveckling**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner är aktiva i det civila samhället för uthållig hushållning av naturresurser och för människors rätt till goda livsbetingelser.

Insatserna under detta mål har ökat under 2013. Bl.a. stödjer Svenska kyrkan från och med 2013 ett program som vänder sig till ett antal medlemskyrkor i Lutherska världsförbundet i länder som regelbundet drabbas av katastrofer: Colombia, Kenya, Liberia, Madagaskar, Myanmar och Nigeria. Kyrkorna är viktiga lokala aktörer när extrema naturhändelser eller politiska konflikter inträffar. Programmet syftar till att bygga kyrkornas kapacitet att ha **beredskap att agera i krissituationer**. Fokus ligger på att ta fram beredskapsplaner och att uppmuntra kyrkorna att vara aktiva i relevanta nätverk, t.ex. lokala ACT-fora. Resultat för året kan rapporteras främst i form av genomförda konsultationer på global nivå och på landnivå i Liberia och Madagaskar. Den lutherska kyrkan i Madagaskar, med 3 miljoner medlemmar och med lokal närvaro i stora delar av landet, har tagit fram ett utkast till beredskapsplan för kyrkan. Ett annat resultat som de deltagande kyrkorna lyfter är upptäckten av Bibeln som en inspirationskälla för församlingarna i deras arbete med beredskapsplaner och strategier genom de berättelser som finns där om katastrofer och samhällens hållbarhet.

Svenska kyrkan har under 2013 varit involverad i arbete tillsammans med partner för att säkerställa tillgången på **god utbildning**. Detta ska ses som ett komplement till statlig verksamhet och har genomförts i samverkan med myndigheter för att öka kvalitet, tillgänglighet och långsiktig bärkraft. Insatserna har varierat och innefattat alltifrån specifikt påverkansarbete för att flickor ska få gå i skola (Etiopien) till fortbildning i modern pedagogik för lärare (Sydsudan),

betalning av skolavgifter för utsatta grupper som t.ex. lever med hiv och aids (Afrika och Asien) och reparation av skolbyggnader (Liberia).

Arbetet tillsammans med partner har under 2013 bidragit till att tillgänglighet och kvalitet på vård förbättrats i våra samarbetsländer. Exempel visar på resultat i form av **förbättrad hälsa** för de människor vi avsett att stödja. Svenska kyrkan har utgått från ett rättighetsbaserat perspektiv när det gäller stöd till hälsoinstitutioner med det långsiktiga målet att staten ska bidra till verksamheten och så småningom ta över den eller att insatsen kompletterar där staten inte räcker till, t.ex. på otillgängliga platser eller för marginaliserade grupper i samhället. Samverkan och planering med berörda myndigheter har varit mycket viktigt.

Under 2013 har Svenska kyrkan genom sitt partnersamarbete funnits i områden där behoven av rent **vatten** är som störst. En rad insatser har bl.a. fokuserat på utbildning i hygien, borrning av nya brunnar, byggandet av latriner och utbildning av vattenkommittéer.

Många av Svenska kyrkans samarbetspartner vittnar om en ökad förekomst av **extrem väderlek** i form av svår torka, häftiga skyfall och översvämningar. Ny teknik och ny kunskap behövs för att kunna producera tillräckligt med mat. På många platser talar man om s.k. *hunger gaps*, en återkommande period varje år då maten inte räcker till. För att råda bot på detta har Svenska kyrkan samarbetat med ett flertal integrerade utvecklingsprojekt där matsäkerhet och jordbruk varit huvudkomponenter. Självhushållande bönder har organiserats i mindre grupper eller organisationer som gemensamt brukat jord och fått möjlighet att prova ny teknik och grödor som är ekologiskt hållbara och anpassade efter klimatförändringar, ger högre avkastning och breddar näringsintaget. I många fall har stödet även inkluderat utbildning som fokuserat på marknadsanalys, råvaruförädling och olika konserveringstekniker.

♦ **Demokrati, fred och säkerhet**

Övergripande program mål: Svenska kyrkan och dess partner är aktiva aktörer i det civila samhället för rättvisa, säkra, fredliga och demokratiska samhällen och bidrar till att människor har förmåga att kräva och försvara sina rättigheter och sin värdighet.

Under programperioden har Svenska kyrkan stärkt det civila samhället i världen när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter och det finns mycket positivt att rapportera. **Urfolk, minoritetsfolk och migranter** får ofta sina rättigheter kränkta och inom dessa grupper är kvinnor och barn särskilt utsatta. Genom utbildningsinsatser och organisering har målgrupperna kunnat stå upp för sina rättigheter. I andra fall har de genom representation i beslutsfattande kommittéer kunnat vara med och påverka så att myndigheter tillgodoser deras rättigheter. Dokumentation av övergrepp och stöd i rättsliga prövningar har hjälpt drabbade att få upprättelse. Deltagande och nätverkande på lokala, nationella och internationella arenor har gett vårt arbete tyngd och gett utdelning bl.a. genom att nya lagar och konventioner stiftats.

Ett annat område har varit att bistå och stärka människor som drabbats av **naturkatastrofer och konflikter** och därigenom bidra till att de får sina grundläggande mänskliga rättigheter tillgodosedda. Detta har skett genom ett humanitärt bistånd som baseras på att människor själva aktivt deltar såväl i utformningen av stödet som i dess genomförande, samt genom olika former av skyddsinsatser och psykosocialt stöd. Genom projekt som inkluderat dessa aspekter har Svenska kyrkan kunnat stödja och stärka människor som drabbats av katastrofer,

inte bara genom akut hjälp utan också genom insatser som syftar till återhämtning och att rusta människor inför framtida utmaningar.

KsSkr 2014:2
Bilaga 1

◆ Kvalitet och lärande

Det är en utmaning att få Svenska kyrkans internationella arbete att bli en naturlig del av församlingarnas och stiftens arbete. Kunskapen om arbetet behöver öka och vilka grundvärderingar som styr tydliggöras. Kyrkans olika delar ska känna ett gemensamt ägande för allt internationellt arbete. Levande berättelser och närhet i relationer är sådant som väcker och stärker engagemang och därför är det viktigt att egna initiativ bejakas, men att nationell nivå blir ett stöd till församlingar och stift när det gäller kvalitetssäkring och annan kunskapsöverföring.

Ett kommunikationskoncept för Svenska kyrkans internationella arbete är under framtagande och innehåller en kommunikativ tolkning av vår gemensamma identitet tillsammans med de mål som vi behöver uppfylla.

Två journalistresor har med gott resultat genomförts och bidragit med en rad publiceringar om vårt arbete.

Tabell 4. Finansiering och kostnader för internationell mission och diakoni

Internationell mission och diakoni	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	333	363	364	362	29	-2
Varav insamlade medel	153	163	163	158	5	-5
Varav erhållna bidrag	183	186	180	192	9	12
Varav övr. int., förändr. dest. medel	-3	14	21	12	15	-9
Allmän utjämningsavgift	65	78	82	70	5	-12
Ränta destinerade medel	2	3	3	2	0	-1
Kostnader	-400	-444	-449	-434	-34	15
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna ökar med 34 miljoner kronor jämfört med föregående år. Detta är främst en följd av ökad Sidafinansierad verksamhet. Kostnaderna är dock 15 miljoner kronor lägre än budget, då bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem inte startat (10 miljoner kronor), kostnaden för såväl kanslipersonal som utsänd personal är lägre (10 miljoner kronor) samt att kostnaderna generellt är lägre än budget. Nivån på lämnade bidrag är dock högre än budget (9 miljoner kronor).

Kostnadsökningar jämfört med föregående år finansieras av destinerade medel, erhållna bidrag och insamlade medel. Den externa finansieringen är i nivå med budget. Finansiering från allmän utjämningsavgift är lägre än budget då projektet på Olivberget inte har behövt finansieras.

Stöd till stift och församlingar

Stöd i stifts och församlingars grundläggande uppgift

Uppgiften är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån. Efter samråd med stiftet har kyrkostyrelsen beslutat att stödet ska fokusera på analys/omvärld/forskning, administrativa stödfunktioner, församlingens grundläggande uppgift samt kommunikationsstöd.

Insatser och resultat

Kyrkostyrelsens beslutade satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, **Dela tro – dela liv**, har under 2013 befunnit sig i en introduktions- och förberedelsefas. En första övergripande kartläggning av stiftens främjande av församlingarnas grundläggande uppgift har skett. Förberedelser har gjorts för att under 2014-2015 genomföra en internationell ekumenisk kartläggning. Samtal har förts med bl.a. Svenska Kyrkans Unga för att finna lämpliga samarbetsformer. En referensgrupp av stiftsdirektorer följer arbetet. Uppdraget att utarbeta och genomföra det konkreta innehållet i satsningen i samarbete mellan den nationella nivån, stiftet och församlingarna fortskrider enligt plan. Den nationella nivåns insats blir att samordna processen genom att tillhandahålla resurser och mötesplatser samt bidra med omvärldsanalys, forskning och kommunikation. Kyrkomötesuppdragen utifrån skrivelserna Kyrkans undervisning (KmSkr 2008:21), Kyrkliga handlingar i fokus (KmSkr 2012:9) och Strategi för Svenska kyrkans undervisning i alla åldrar (KmSkr 2010:10, KmSkr 2009:17, KmSkr 2011:5) har förts in i Dela tro – dela liv.

Arbetet med revision av **kyrkohandboken** har skett enligt plan. Kyrkohandboksförslaget har prövats i mer än 500 församlingar under året. Dessa församlingar, tillsammans med stiftsstyrelser, domkapitel och övriga remissinstanser, fick i september ett enkätutskick för att påbörja arbetet med remissvar till den 1 februari 2014. Den pågående kyrkohandboksrevisionen har under året belysts ekumeniskt och internationellt i flera sammanhang. Arbete har också påbörjats för översättning av gudstjänsttexter till variteter av romani chib.

Arbetet med Den svenska psalmboken (KmSkr 2011:10) innehåller två delar varav den ena avslutades 2013 i och med redovisningen av en pilotstudie om psalmbokens användning. Arbetet med att tillgängliggöra psalmboken på internet förväntas vara slutfört under 2014. Översättning av psalmbok och kyrkohandbok till samiska (KmSkr 1997:7) är i slutfasen och ska vara slutfört under våren 2014.

Under 2013 har fokus inom det **flerspråkiga arbetet** legat på att precisera behov och påbörja insatser till stöd för stift och församlingar. Flera insatser har påbörjats inom ramen för kyrkostyrelsens *Policy för flerspråkig kyrka* och för den s.k. Sáagastallamatprocessen med samer. Samarbetet med andra minoritets- och urfolksaktörer har fördjupats under året. I augusti deltog representanter för den nationella nivån i de samiska kyrkodagarna i Mo i Rana, Norge. Under hösten genomfördes ett urfolksseminarium om försoningsfrågor vid Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan tillsammans med de finska och norska systerkyrkorna, varvid en representant för Samiska rådet i Svenska kyrkan deltog.

I enlighet med kyrkomötets beslut ska **barnkonsekvensanalyser** genomföras inför alla beslut i Svenska kyrkan från 2013. Under året därför har utbildningsdagar skett i stift och församlingar.

Genom skrivelsen **Kyrkoordningen och FN:s barnkonvention** (KmSkr 2009:11) har kyrkomötet uppdragit åt kyrkostyrelsen att utreda frågor om barns och ungdomars dop och kyrkotillhörighet. De rättsliga förutsättningarna har utretts under 2013, men det behövs också pastorala överväganden efter synpunkter från bl.a. biskopsmötet. Först därefter kan ställning tas till eventuella förslag om kyrkoordningsändringar.

Plattformen **Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden** antogs av kyrkostyrelsen i juni 2013. Den ligger till grund för fortsatta överväganden inom det diakonala området.

Samtal har inletts mellan Arbetsförmedlingens huvudkontor, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Svenska kyrkans nationella nivå med syfte att hitta

samarbetsformer till nytta för församlingarna. I samarbete med Kronofogdemyndigheten har utbildning genomförts med flertalet av stiftens 250 församlingsmedarbetare har utbildats i syfte att öka kompetensen i mötet med överskuldssatta individer. Satsningen avslutas under 2014.

Arbetet med **Diakonernas ställning och uppgifter** (KmSkr 2011:14) avslutades genom kyrkostyrelsens överläggningar med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet i mars 2013. Därefter har även Biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan* lämnats i januari 2014.

Arbetet med att koordinera och utveckla Svenska kyrkans arbete med att **förebygga och bemöta sexuella övergrepp** i kyrkliga sammanhang har fortsatt under 2013 i form av utbildningsdagar för stiftens kontaktpersoner och lansering av riktlinjerna *Vad gör vi nu?* Samverkan med Ungdomsstyrelsen har inletts kring förebyggande arbete när det gäller kyrkans barn och ungdomsarbete. Detta fortsätter under 2014.

Inom **Projekt Människovärde** har sju regionala ambassadörsutbildningar genomförts som utbildat cirka 120 ambassadörer. Utbildningarna har syftat till att öka beredskapen att möta och stå upp mot främlingsfientlighet och rasism. Utbildningarna genomförs i samarbete med Sensus, Svenska Kyrkans Unga, stift och kyrkliga folkhögskolor. I början av 2014 planeras en extern utvärdering av projektet.

Under 2013 har arbetet inom styrelsen för **Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar** fokuserat på att hitta en långsiktigt ekonomiskt hållbar modell för arbetet där byrån kan expandera och i högre grad möta behoven hos församlingar runt om i landet.

Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro antogs av kyrkostyrelsen under hösten. Implementering av strategin har påbörjats och kommer att fortsätta under 2014.

Tabell 5. Finansiering och kostnader för stöd i stifts och församlingars grundläggande uppgift

Stöd till stift och församlingar	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	25	17	21	22	-3	1
Allm utjämningsavgift/finansförv.	327	198	202	198	-129	-4
Kostnader	-352	-215	-223	-220	132	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stöd till stift och församlingar minskar med 132 miljoner kronor jämfört med föregående år. Detta är en konsekvens av att finansiellt stöd till stift och församlingar minskar med 141 miljoner kronor jämfört med föregående år. Övrigt stöd ökar däremot med 9 miljoner kronor, vilket främst är hänförligt till kommunikationsområdet. Under året har 100 miljoner kronor utgått i riktat församlingsbidrag.

Grundutbildningar

Uppgiften är att ange villkor för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att utbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppgiften att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och

utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Insatser och resultat

I mars 2012 beslutade Nämnden för utbildning, forskning och kultur om innehåll och organisation av Svenska kyrkans utbildningar i framtiden. Studiegången för utbildning av diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst gäller från och med den 1 augusti 2013. Utbildningarnas slutår/sluttermin organiseras i Svenska kyrkans egen regi och kommer att bedrivas av ett institut som är en del av den nationella nivån och som startar sin verksamhet med studenter hösten 2014. Under 2013 har beslut om övergångsregler, utbildningsplaner, organisation och inplacering av Svenska kyrkans utbildningsinstitut i den nationella strukturen fattats. I oktober tillsattes tjänsten som rektor för det nya institutet.

Under 2013 har utbildningar fortsatt vid de institutioner som ger utbildning till diakon, församlingspedagog, kyrkomusiker och präst. Prästutbildningarna vid pastoralinstitutet i Uppsala och Lund har fortsatt enligt plan under året och de sista prästerna utexamineras från instituten i juni 2014. Antalet utexaminerade studenter var under 2013 43 från diakonutbildningar, 8 från församlingspedagogutbildning vid Sigtuna folkhögskola, 52 från kantorsutbildningar vid folkhögskolor och Ersta Sköndal högskola. Från pastoralinstitutet och Johannelunds Teologiska Högskola examinerades 82 studenter. Den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar har fortsatt med full beläggning. Tre stift - Luleå, Skara och Uppsala - startar tillsammans med den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation en vidareutbildning för nyutbildade kyrkoherdar.

Tabell 6. Finansiering och kostnader för kyrkliga grundutbildningar

Kyrkliga grundutbildningar	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	2	0	0	1	-1	1
Allmän utjämningsavgift	50	52	52	51	1	-1
Kostnader	-52	-52	-52	-52	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för de kyrkliga grundutbildningarna är i nivå med föregående år och med budget. Här ingår lägre kostnader som en konsekvens av vakanser och av att kyrkomusikerutbildningen inte genomförts i planerad omfattning på grund av brist på studenter. Detta balanseras av kostnader för uppbyggnaden av det nya utbildningsinstitutet.

Forskning

Uppgiften är att främja forskning inom det teologiska forskningsområdet och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden. Till uppdraget hör vidare att företräda Svenska kyrkan i akademien och samhällsdebatten.

Insatser och resultat

Arbetet har bedrivits enligt plan. Forskningsresultat av relevans för Svenska kyrkans utveckling presenteras via publikationer, föreläsningar och arrangerade konferenser. Forskarna finns i en akademisk kontext som direkt och indirekt bedriver forskning

av relevans för Svenska kyrkan. Under året har forskare anställts för en riktad **satsning på det religionsdidaktiska fältet** som beräknas pågå 2014-2015.

Samlingar för disputerade anställda i stift och församlingar i södra respektive norra Sverige har genomförts i syfte att fortsatt stimulera och tillvarata den kompetens som dessa personer utgör för Svenska kyrkan. Samlingarna har hållits i Lund respektive Uppsala med sammanlagt 50 deltagare.

Svenska kyrkans forskardagar med temat *Remembering the Past – Living the Future* har hållits i samarbete med Teologiska institutionen vid Uppsala universitet 8–10 oktober. Ett 70-tal föreläsare stimulerade till samtal och reflektioner kring luthersk tradition i förändring. Dagarna hade en stark internationell prägel med medverkande från ett 15-tal länder. Föreläsningar och samtal fokuserade kring åtta teman: Luthersk teologi och etik i ett post-kristet samhälle, Bibeln i luthersk tradition, Luthersk identitet i en global värld, Luthersk tradition och gender, Reformationen som en modell för tolkning av nuet, Luthersk teologi och politik, Försoning och förlåtelse samt Luthersk tradition och tolerans. Universitetets föreläsningssalar var välfyllda och deltagare från ett flertal av stift fanns på plats. Forskardagarna var ett tydligt uttryck för samarbete mellan akademi och kyrka och ett fruktbart utbyte ägde rum kring reformatorisk teologi i allmänhet och luthersk teologi i synnerhet.

Tabell 7. Finansiering och kostnader för forskning

Forskning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	10	10	10	10	0	0
Kostnader	-11	-10	-10	-10	1	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för forskning är i nivå med föregående år och med budget.

Kultur

Uppgiften är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Insatser och resultat

De främsta uttrycken för den nationella nivåns kulturfrämjande arbete är Svenska kyrkans deltagande och arrangemang vid Bok- och bibliotek i Göteborg. Det sker i huvudsak genom seminarier och författarmöten på den egna scenen *Se Människan*. Vidare genom de filmpriser och kulturstipendier som delas ut varje år.

Ett pedagogiskt material för arbete med bildkonst i kyrkorummet har arbetats fram under 2013 och kommer att finnas tillgängligt för stift och församlingar på Svenska kyrkans intranät under våren 2014.

Tabell 8. Finansiering och kostnader för kultur

Kultur	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Allmän utjämningsavgift	6	9	8	9	3	1
Kostnader	-6	-9	-8	-9	-3	-1
Nettoreultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för kultur är i nivå med föregående och med budget. Här ingår även kostnader för att administrera arbetet med kulturminnen, där informations- och utvärderingskostnader ökat jämfört med tidigare år (se nedan).

Kulturminnen

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en ersättning om 460 miljoner kronor från staten för antikvariska merkostnader avseende vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen.

Insatser och resultat

Förutom genomförande av de årligen återkommande uppgifterna – beredning av inkomna ansökningar från stiftet, fördelning av ersättning för 2014 och rapportering för 2012 - har en plan för arbetet inför Kontrollstation 2014, avstämningen mellan Svenska kyrkan och staten om vården av de kyrkliga kulturminnena och den kyrkoantikvariska ersättningen, lagts fast i samråd med Kulturdepartementet och Riksantikvarieämbetet. Formella samtal har under hösten 2013 förts mellan departementet, länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkan. En utvidgad regeringsrapport för perioden 2002-2013, *Ett rum öppet för alla*, lämnades till Kulturdepartementet i juni 2013. Där redogör Svenska kyrkan för arbetet med de kyrkliga kulturvärdena och betydelsen av den kyrkoantikvariska ersättningen för det kyrkliga kulturarvet.

Kyrkostyrelsen fastställde under hösten reviderade villkor för ersättningen och ett nytt, webbaserat redskap för inventarieförteckningar erbjöds församlingarna. Arbetet med att analysera hur kulturvärdena tydligare kan utgöra grund för förvaltningen har fortgått. Särskilda insatser har genomförts för att kommunicera betydelsen av att öka förbrukningen av den kyrkoantikvariska ersättningen, förbättra administration och uppföljning samt att hålla en god kvalitet i planering och genomförande av projekt.

Kommunikation om det kyrkliga kulturarvet har förstärkts under 2013, bl.a. genom Svenska kyrkans hemsida och genom seminarier om det kyrkliga kulturarvet under Almedalsveckan. Arbete med kulturarvsboken *Tusen år till* har pågått under året och avslutas i april 2014.

Tabell 9. Finansiering och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkoantikvarisk ersättning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	450	600	600	536	86	-64
Allmän utjämningsavgift	0	0	1	0	0	-1
Kostnader	-450	-600	-601	-536	-86	65
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Användningen av kyrkoantikvarisk ersättning har ökat med 86 miljoner kronor jämfört med föregående år, men är fortfarande 64 miljoner kronor lägre än budget. På balansräkningen finns vid årsskiftet 451 miljoner kronor som ännu inte fördelats.

Arbete bland svenskar i andra länder

Ansvaret innebär att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också.

Insatser och resultat

I den årliga mätningen av svenskarnas relation till Svenska kyrkan framkommer att Svenska kyrkan i utlandet har fortsatt hög kännedom - 85 procent. Var tionde person söker aktivt information före utresa.

Att vara kyrka utomlands ställer höga krav på identitet och reflektion kring uppdraget. Ett led i detta arbete är **värdegrundsarbetet** som inleddes hösten 2012. Under 2013 har en kartläggning av främjandearbetet skett genom en enkät samt djupintervjuer. Samtalen om framtidens utlandskyrka fortsätter under 2014.

Gudstjänstutvecklingen är en vital del av arbetet, att söka nya former, att länka samman kyrkoåret, riterna med de kulturella aspekterna och förväntningarna från utlandssvenskar och turister. Tio av församlingarna har deltagit i försöket med nytt förslag till kyrkohandbok, vilket har mottagits positivt. Antalet vigselgudstjänster och välsignelser ökar. Det är populärt att vigas utomlands, vilket ställer krav på präst och arbetslag att mötet blir oförglömligt. För att förbereda vigselgudstjänsten söks nya arbetsformer med t.ex. förberedande vigselsamtal via Skype eller annan modern teknik.

Runt om i världen finns kyrkorådsledamöter som behöver adekvat stöd i sin roll som **förtroendevalda**. 2013 var ett viktigt år då Svenska kyrkan i utlandet fick två mandat i kyrkomötet.

Tabell 10. Finansiering och kostnader för arbete bland svenskar i andra länder

Arbete bland svenskar i andra länder	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	17	16	14	19	2	5
Varav insamlade medel	9	12	9	9	0	0
Varav erhållna bidrag	3	2	2	3	0	1
Varav övr. int., förändr. dest. medel	5	2	3	7	2	4
Allmän utjämningsavgift	65	72	72	69	4	-3
Kostnader	-82	-88	-86	-88	-6	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för arbete bland svenskar i andra länder är 6 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år genom anpassning av verksamheten och 2 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på vakanser bland utsänd personal. Kollektor och gåvor är något högre än föregående år och överstiger budget.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Institutet, som är en filial till Svenska kyrkan, ska utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Insatser och resultat

STI har haft regelbunden kursverksamhet under året med 13 kurser i egen eller i CTR:s (Centrum för teologi och religionsvetenskap i Lund) regi. Arbete har påbörjats med kursmoduler som ska marknadsföras i paketform. 2013 präglades av internt arbete som slutförs under våren 2014. En utvecklingsplan har utarbetats för perioden 2014-2016.

Tabell 11. Finansiering och kostnader för STI

STI	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	3	6	5	3	0	-2
Allmän utjämningsavgift	3	2	3	3	0	0
Avkastning destinerade medel	2	2	1	2	0	1
Kostnader	-8	-10	-9	-8	0	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för STI ligger i nivå med föregående år och med budget.

Utjämningsystemet

Det kyrkliga utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämning) samt stiftsbidrag och extra utjämningsbidrag (individuella bidrag).

Den nationella nivåns uppgift att svara för det kyrkliga utjämningsystemet innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Insatser och resultat

Under 2013 förmedlades 12,4 miljarder kronor i kyrkoavgifter. Stiftsbidraget har ökat något jämfört med föregående år till följd av en motsvarande minskad utdelning från förvaltningen av prästlönstillgångar till stiftet.

Tabell 12. Finansiering och kostnader för generella utjämningsbidrag

Generella utjämningsbidrag	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse utfall	Jäm- förelse db
Extern finansiering	726	745	737	733	7	-4
Allmän / särskild utjämningsavgift	1	2	0	1	0	1
Kostnader	-727	-747	-737	-734	-7	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Omslutningen på den generella utjämnningen ökar med 7 miljoner kronor jämfört med föregående till följd av ökat avgiftsunderlag.

Tabell 13. Individuella utjämningsbidrag brutto och netto

Individuella bidrag	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	225	177	168	215	-10	47
Stiftsbidrag, netto	-232	-280	-289	-242	-10	47
Extra utjämningsbidrag	0	0	0	0	0	0
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Allmän utjämningsavgift	232	280	289	242	10	-47
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stiftsbidraget ökar med 10 miljoner kronor jämfört med föregående år till följd av minskad utdelning från förvaltningen av prästlönstillgångar. Kostnaden är 47 miljoner kronor lägre än budget då kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönstillgångar inte utfallit i den omfattning som planerats.

Gemensamma datasystem

Uppgiften innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma administrativa system som bl.a. kyrknätet, kyrkobokföringssystemet, organisationsregistret, val- och mandatsystem, kollekt- och betalsystem, e-post, svenskakyrkan.se och det gemensamma intranätet.

Insatser och resultat

Verksamhetens IT-stöd är i stark förändring. Utvecklingsarbetet för Kyrksam, som efterträder Organisationsregistret under 2014 har bedrivits enligt plan. Under året gjordes en konsekvensanalys av att riksdagen beslutat att folkbokföring på församling upphör från 1 januari 2016. Ett omfattande arbete har genomförts för att strömlinjeforma stöd för **integrationer mellan datasystem** och för att öka förvaltningsbarheten och minska förvaltningskostnaden i de system som nationell nivå svarar för.

Tillsammans med stiftens har arbetet fortsatt under 2013 med administrativ samverkan genom samverkanskoncepten **GIP-Gemensam IT-plattform**, **GTP-Gemensam telefoniplattform** och **GAS-Gemensamt administrativt stöd**. Anslutningen av enheter i GIP har ökat successivt under hösten. Vid årets slut var 245 enheter med sammanlagt 6 476 anställda anslutna. Den aktuella bedömningen är att med given utveckling kommer hälften av enheterna på lokal nivå att vara

anslutna till den gemensamma IT-plattformen vid utgången av år 2014. Under året har en uppgradering av GIP förberetts och införande planeras påbörjas under 2014. Anslutningen till GIP är en förutsättning för att nå samverkansformer som GAS är och utgör.

Projektet GAS har avslutats under 2013. Slutrapporten berörde förestående pensionsavgångar för medarbetare i administrativa funktioner och gav exempel på vilka effekter administrativ samverkan kan medföra. Behovet av att omfördela kyrkans resurser, så att större andel av intäkterna framöver används i den grundläggande uppgiften, var tydligt. Upphandling av gemensamma system för ekonomi, löneadministration och tidredovisning har inletts under 2013 och beräknas vara avslutad under våren 2014. Den nationella nivåns ansvar omfattar utveckling av GAS-konceptet, samordning mellan olika enheter samt stöd till stiftens i införandearbetet. Vid årets slut, var elva enheter på lokal nivå anslutna till GAS ekonomi. Dessa enheter arbetar i gemensam IT-miljö, enhetligt och de administrativa uppgifterna utförs enhetligt.

Tabell 14. Finansiering och kostnader för gemensamma datasystem

Gemensamma datasystem	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	21	31	35	27	6	-8
Allmän utjämningsavgift	87	92	101	121	34	20
Kostnader	-108	-123	-136	-148	-40	-12
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för gemensamma datasystem har ökat med 40 miljoner kronor jämfört med föregående år och med 12 miljoner kronor jämfört med budget. Ökningen är en konsekvens av prioriterade satsningar inom IT, telefoni och administrativt stöd. Kostnaderna för GIP är 40 miljoner kronor högre än föregående år och 16 miljoner kronor högre än budget. Kostnader för gemensamma system i övrigt är i nivå med föregående år och 4 miljoner kronor lägre än budget.

Direkta val

Uppgiften avser övergripande ansvar för direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftsstyrelserna i deras uppgifter (t.ex. utarbetande av rutiner, information och utbildning).

Insatser och resultat

Kyrkovalet genomfördes enligt plan och utan att några omval behövde ske. Informations- och utbildningsmaterial togs fram och anpassades till beslutet om förändrad struktur i kyrkan. Datastöd har säkrats med avseende på nya strukturer och kontroller har genomförts så att det fungerar tillsammans med angränsande system och arbetsprocesser i kyrkovalet. Valet har i särskild ordning avrapporterats i mars 2014.

Valdeltagandet ökade jämfört med 2009. Från ett valdeltagande på 11,9 procent (671 000 röstande i valet till kyrkomötet) 2009 steg siffran 2013 till ett valdeltagande på 12,8 procent (695 834 röstande). En stor ökning av informationsbehovet i samband med valet kunde också ses.

Tabell 15. Finansiering och kostnader för direkta val

Direkta val	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	0	0	0	4	4	4
Allmän utjämningsavgift	23	51	52	43	20	-9
Kostnader	-23	-51	-52	-47	-24	5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för valet under perioden 2011-2013 är 70 miljoner kronor vilket är 6 miljoner kronor lägre än motsvarande period kyrkovalet 2009 och 13 miljoner kronor lägre än budget.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Kyrkomötet ska i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vinningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Verksamheten är inriktad på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Insatser och resultat

Kyrkomötet och kyrkostyrelsens sammanträden har förberetts och genomförts enligt plan. Kyrkostyrelsen lämnade tre skrivelser till kyrkomötet. 100 motioner inkom till kyrkomötet och utskottsarbetet resulterade i 75 betänkanden. Kyrkomötets beslut ledde till 27 skrivelser med uppdrag till kyrkostyrelsen.

Efter remissförfarande av **domprostutredningen** lämnade kyrkostyrelsen förslag till kyrkomötet 2013 att det skulle införas ett krav på samråd mellan kyrkoråd som arbetsgivare och stiftsstyrelsen vid beslut om tillsättning av ett längre vikariat på en befattning som domprost, och före en eventuell begäran om befogenhetsprövning avseende en domprost. Detta blev också kyrkomötets beslut.

När det gäller utredningarna om **samverkansformer för begravningsverksamheten** och **utförarorganisation för välfärdsrelaterad verksamhet** fortsätter kyrkostyrelsen beredningen av dessa bägge frågor.

Under 2013 startade **utredningen Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem**. Utredningen har fått information från framför allt inomkyrklig sakexpertis kring utjämningsystemet, clearingsystemet och Svenska kyrkans fastighetsinnehav men även blivit insatta i aktuella frågor hos Statens fastighetsverk samt fått en överblick över det utjämningsystem som finns för Sveriges kommuner och landsting. Representanter för utredningen har också besökt ett antal kyrkliga enheter och samtalat kring utredningens frågor.

Uppdraget från kyrkomötets skrivelse **Utvärdering av clearingsystemet** (KmSKr 2011:3) ingår som en del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Den del av skrivelsen som handlade om en utvärdering av ersättning för kyrkliga handlingar är genomförd och slutrapporterades till kyrkomötet redan 2012.

Uppdraget att utreda alternativa valmetoder, företrädesvis elektronisk röstning, vid val inom kyrkomötet (KmSKr 2010:14) har återrapporterats till

kyrkomötet 2013. Möjligheten att genomföra elektronisk röstning vid personval har undersökts och tekniska möjligheter finns men skulle inte medföra någon betydande tidsvinst. Kyrkostyrelsen gjorde därför, efter samråd med kyrkomötets presidium och företrädare för nomineringsgrupperna, bedömningen att inte lägga fram något förslag om elektronisk röstning vid personval till kyrkomötet.

Under året har arbetet med föreslagna och beslutade regeländringar varit mycket omfattande. Kyrkomötets beslut år 2012 i enlighet med förslagen i **Strukturutredningen** har föranlett en mängd regeländringar som trädde i kraft den 1 januari 2014. Det har utfärdats 27 stycken Svenska kyrkans bestämmelser under året. Flertalet bestämmelser är en följd av kyrkomötesbeslut och den omfattande genomgång som har gjorts av alla Svenska kyrkans bestämmelser för att åtgärda konsekvenserna med anledning av kyrkomötets beslut om strukturfrågor.

För att förtydliga ansvarsförhållanden har kyrkomötet beslutat att Nämnden för internationell mission och diakoni samt Nämnden för utbildning, forskning och kultur upphör från och med 2014.

I serien **Svenska kyrkans utredningar** har följande utkommit:

2013:1 Domprostens ställning, uppgifter och tillsättning

2013:2 Samverksansformer för begravningsverksamheten

2013:3 Att färdas väl – hur Svenska kyrkans kan navigera i välfärden

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

Kostnad för förtroendemanna- organisationen	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
Valprövningsnämnd	-0,1	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,1
Överklagandenämnd	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-0,8	-1,1	-1,1	-1,0	-0,2	0,1
Kyrkomötet, arrangemang	-2,1	-2,6	-2,8	-1,9	0,2	0,9
Kyrkomötet, förtroendevalda	-14,6	-16,2	-16,2	-16,5	-1,9	-0,3
Kyrkomötet, intendentur	-1,2	-1,5	-1,5	-1,5	-0,3	0,0
Kyrkostyrelsen	-2,7	-3,6	-3,6	-2,9	-0,2	0,7
	-20,6	-23,9	-24,1	-22,8	-2,2	1,3
Nämnden för int. mission o diakoni	-0,7	0,0	-0,4	-0,4	0,3	0,0
Nämnden för utb., forskn., kultur	-0,8	-0,2	-0,5	-0,7	0,1	-0,2
Råd för Svk i utlandet	-1,0	-0,6	-0,8	-0,6	0,4	0,2
Kapitalförvaltningsrådet	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Samiska rådet	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
	-2,7	-0,9	-1,8	-1,9	0,8	-0,1
	-24,1	-25,9	-27,0	-25,7	-1,6	1,3

Tabell 17. Finansiering och kostnader för inomkyrklig normgivning

Inomkyrklig normgivning	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	0	0	0	-1	0
Allmän utjämningsavgift	42	55	54	46	4	-8
Kostnader	-43	-55	-54	-46	-3	8
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för inomkyrklig normgivning är 3 miljoner kronor högre än föregående år, men 8 miljoner kronor lägre än budget. Ökningen jämfört med föregående år beror bl.a. på ökad användning av kyrkostyrelsens förfogandemedel och ökade kostnader för kyrkomötet. Minskningen jämfört med budget beror bl.a. på att reserver inte behövt tas i anspråk i budgeterad omfattning och på lägre kostnader för förtroendemannaorganisationen.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Kyrkostyrelsen har ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan och rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning m.m. ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

Insatser och resultat

Social oro har varit ett viktigt tema för krissamordningen under året. Bl.a. har erfarenheter från medialt uppmärksammade händelser i Husby och andra Stockholmsförorter samlats in genom samtal med berörda kyrkoherdar och stiftets beredskapsansvariga. Frågan om krisberedskap i begravningsverksamheten har väckts och resulterat dels i samtal med Sveriges kommuner och landsting, dels i en informationsbroschyr framtagen i Begravningsrådet. Samlingar med stiftens beredskapshandläggare och med präster i stödstyrkan har genomförts. Präster har genomgått Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps grundutbildning och fältövning för personal i stödstyrkan, där också krissamordningen medverkat. Övningar har genomförts med Svenska kyrkans nationella nivåns krisledningsgrupp och med utlandskyrkans ledningsgrupp. Arbete har påbörjats tillsammans med Den norska sjömanskyrkan för en gemensam krisövning vid utlandskyrkan i Los Angeles, där Svenska kyrkan och Norska kyrkan samarbetar. Arbete har också påbörjats för en digital plattform som hjälpmedel i krisberedskap och krishantering, att använda på nationell nivå och erbjuda stift och församlingar.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Insatser och resultat

Arbetet med dokumenthanteringsplaner har fortsatt. Under året har arbetet bl.a. koncentrerats till hanteringen av stiftelser och testamenten. Under året har 113 hyllmeter levererats till arkivet, som kan jämföras med år 2012 då arkivet tog emot 54 hyllmeter. Ökningen under året beror till viss del på att arkivet har tagit emot arkiv från ett antal utlandsförsamlingar. Under året har 81 hyllmeter förtecknats. Registrerade förfrågningar har under året legat på en oförändrat hög nivå, 247 förfrågningar jämfört med 252 förfrågningar under år 2012. Det finns ett stort intresse för arkivet, under året har det varit 8 studiebesök och 216 registrerade besök av forskare och andra.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppgiften innebär förutom tillsyn över stiftens förvaltning att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen, t.ex. att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd om förvaltningen. Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Insatser och resultat

Under året har arbete med avrapportering till kyrkostyrelsen om 2012 års förvaltning av prästlönetillgångarna genomförts.

Kyrkostyrelsen har beslutat att **Växjö stift** ska betala in överskjutande särskild utjämningsavgift om 33 miljoner kronor. Detta mot bakgrund av att prästlönetillgångar i Växjö stift i december 2012 gjorde en extrautdelning till församlingar och till stiftet om närmare 65 miljoner kronor. Stiftsfullmäktige i Växjö stift överklagade kyrkostyrelsens beslut till Svenska kyrkans överklagandenämnd, men fick i november 2013 avslag på sin hemställan hos Överklagandenämnden.

Kyrkostyrelsen har under året överlagt med företrädare för **Västerås stift** med anledning av den verksamhet som prästlönetillgångar i Västerås stift genom dotterbolag bedriver i Moçambique. Kyrkostyrelsen samt tjänstemän från kyrkokansliet har under senhösten deltagit i ett besök i Mocambique tillsammans med stiftet och flera andra organisationer. En rapport från besöket kommer att föreligga under våren. Med anledning av den har kyrkostyrelsen tagit initiativ till ytterligare samtal med företrädare för Västerås stift i april 2014.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppgiften är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos Kapitalförvaltningsrådet. Innehaven redovisas på svenskakyrkan.se. En särskild rapport *Ansvarsfulla investeringar 2013* redovisar fördjupat arbetet med kapitalförvaltningen. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonder med svenska och globala aktier samt räntebärande papper tillgängliga för hela kyrkan.

Insatser och resultat

Svenska kyrkan anlitar externa förvaltare för hela det förvaltade kapitalet. Den totala nominella avkastningen under de senaste tio åren är 82 procent. Det är 22 procentenheter högre än avkastningsmålet. Den reala årliga snittavkastningen har varit 5 procent för totalportföljen. Kapitalförvaltningen genererar 2013 en avkastning på 613 miljoner kronor eller 12,4 procent (jämförelseindex 10,0 procent). Med en planerad reell avkastning på 3 procent och inflation på 0,1 procent överstigs den reella avkastningen med 9,3 procentenheter. Långfristiga värdepappersinnehav uppgår till 5 840 miljoner kronor på balansdagen.

Likviditetsförvaltningen ger nollresultat, vilket innebär att en extraränta på cirka 42 miljoner kronor betalas. Det motsvarar 1,4 procent hänförligt till 2013 års resultat. Med upplösande av befintlig reserv blir den totala utbetalningen preliminärt cirka 58 miljoner kronor, motsvarande 2 procent i extraränta. Förvaltningen av egen likviditet överstiger budget med 11,4 miljoner kronor.

Tabell 18. Finansiering och kostnader för förvaltning av nationellt kapital

Förvaltning av nationellt kapital	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Finansförvaltningen	12	22	17	12	0	-5
Kostnader	-12	-22	-17	-12	0	5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för förvaltning av nationellt kapital är i nivå med föregående års utfall och understiger budget då vissa förvaltningskostnader nettoredovisas i utfallet.

Ledning och administration

Arbetet med administration av den nationella nivåns verksamhet, såsom kansliets ledning och stabsfunktioner, ekonomi- och personaladministration redovisas här.

Insatser och resultat

Generalsekreteraren tillsatte i slutet av 2012 tre kansliövergripande projekt, för att stärka synergierna mellan kansliets delar, samordna kontakter med stift och församlingar samt öka kvaliteten och effektiviteten i kansliets arbetsprocesser. Projektet *Kyrkans röst* om ökad samordning i den nationella nivåns påverkansarbete lämnade som planerat sin rapport under 2013, de två övriga projekten har fått förlängd tid och återrapporteras i början av 2014.

Tabell 19. Kostnader för ledning och administration

Ledning och administration	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Extern finansiering	1	2	1	2	1	1
Allmän utjämningsavgift	36	73	61	33	-3	-28
Finansförvaltningen	3	0	0	1	-2	1
Kostnader	-40	-75	-62	-36	4	26
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0

Kostnader för ledning och administration är 4 miljoner kronor lägre än föregående år och 26 miljoner kronor lägre än budget. Huvuddelen av besparingen återfinns inom fastigheter och service. Vidare har vakanser medfört lägre kostnader. Omställnings- och kostnadsreserver har inte behövt tas i anspråk.

Sammanfattande tabeller över finansiering och kostnader

Tabell 20. Extern finansiering och förändring av destinerade medel

Extern finansiering och förändring destinerade medel	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företrädarskap	1	0	0	0	-1	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	1	2	2	2	1	0
Internationell mission och diakoni	333	363	364	362	29	-2
Stöd till stift och församlingar	25	17	21	22	-3	1
Kyrkliga grundutbildningar	2	0	0	1	-1	1
Forskning	1	0	0	0	-1	0
Kultur	0	0	0	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	450	600	600	536	86	-64
Arbete bland svenskar i andra länder	17	16	14	19	2	5
STI	3	6	5	3	0	-2
Generell utjämningsavgift	726	745	737	766	40	29
Individuella bidrag	0	0	0	0	0	0
Gemensamma datasystem	21	31	35	27	6	-8
Direkta val	0	0	0	4	4	4
Inomkyrklig normgivning	1	0	0	0	-1	0
Ledning och administration	1	2	1	2	1	1
	1 582	1 782	1 779	1 745	163	-34

Tabell 21. Finansiering från allmän utjämningsavgift

Allmän utjämningsavgift	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företrädarskap	3	4	4	4	1	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	25	26	27	25	0	-2
Internationell mission och diakoni	65	78	82	70	5	-12
Stöd till stift och församlingar	200	53	39	148	-52	109
Kyrkliga grundutbildningar	50	52	52	51	1	-1
Forskning	10	10	10	10	0	0
Kultur	6	9	8	9	3	1
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	0	1	0	0	-1
Arbete bland svenskar i andra länder	65	72	72	69	4	-3
STI	3	2	3	3	0	0
Generella utjämningsbidrag	1	2	0	-32	-33	-32
Individuella bidrag	232	280	289	242	10	-47
Gemensamma datasystem	87	92	101	121	34	20
Direkta val	23	51	52	43	20	-9
Inomkyrklig normgivning	42	55	54	46	4	-8
Ledning och administration	36	73	61	33	-3	-28
Övrigt	0	0	0	15	15	15
	848	858	855	857	9	2

Tabell 22. Finansiering från kapitalet

Finansiering från kapitalet	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Internationell mission och diakoni	2	3	3	2	0	-1
Stöd till stift och församlingar	127	145	163	50	-77	-113
STI	2	2	1	2	0	1
Förvaltning av nationellt kapital	12	22	17	12	0	-5
Ledning och administration	3	0	0	1	-2	1
Fastigheter	12	36	42	15	3	-27
Dela tro – dela liv	0	1	1	1	1	0
	158	209	227	83	-75	-144

Tabell 23. Kostnader

Kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Företrädarskap	-4	-4	-4	-4	0	0
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-26	-28	-29	-27	-1	2
Internationell mission och diakoni	-400	-444	-449	-434	-34	15
Stöd till stift och församlingar	-352	-215	-223	-220	132	3
Kyrkliga grundutbildningar	-52	-52	-52	-52	0	0
Forskning	-11	-10	-10	-10	1	0
Kultur	-6	-9	-8	-9	-3	-1
Kyrkoantikvarisk ersättning	-450	-600	-601	-536	-86	65
Arbete bland svenskar i andra länder	-82	-88	-86	-88	-6	-2
STI	-8	-10	-9	-8	0	1
Generella utjämningsbidrag	-727	-747	-737	-734	-7	3
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Gemensamma datasystem	-108	-123	-136	-148	-40	-12
Direkta val	-23	-51	-52	-47	-24	5
Inomkyrklig normgivning	-43	-55	-54	-46	-3	8
Förvaltning av nationellt kapital	-12	-22	-17	-12	0	5
Ledning och administration	-40	-75	-62	-36	4	26
Fastigheter	-12	-36	-42	-15	-3	27
Dela tro – dela liv	0	0	-1	-1	-1	0
Övrigt	0	0	0	-15	-15	-15
	-2 588	-2 849	-2 861	-2 684	2 573	2 846

Ekonomi

Av kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till övriga nivåer, t.ex. bidrag inom ramen för utjämningsystemet, den kyrkoantikvariska ersättningen och de riktade församlingsbidragen. Dessa uppgår till omkring 1 600 miljoner kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att övriga nivåer debiteras sin andel. Dessa uppgår till omkring 150 miljoner kronor.

Från och med 2011 särredovisas kostnader för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska kyrkans teologiska institut som en konsekvens av kyrkomötets beslut 2010 (femåriga kostnadsramar för finansiering).

Tabell 24. Intäkter och kostnader för verksamheten

Intäkter och kostnader	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Generell utjämningsavgift	726	745	737	733	7	-4
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Särskild utjämningsavgift	0	0	0	33	33	33
Insamlade medel	178	190	186	179	1	-7
Erhållna bidrag	643	791	790	736	93	-54
Övriga intäkter	36	41	43	48	12	5
Förändr. destinerade medel	-1	15	22	16	17	-6
	2 430	2 640	2 634	2 602	172	-32
Finansförvaltningen (brutto)	471	249	250	645	174	395
Summa intäkter	2 901	2 889	2 884	3 247	346	363
Generella utjämningsbidrag	-727	-747	-737	-734	-7	3
Individuella utjämningsbidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Utveckl.samarbete/bistånd	-252	-270	-260	-270	-18	-10
Församlingsbidrag	-241	-100	-100	-100	141	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-450	-600	-600	-535	-85	65
Övriga lämnade bidrag	-86	-84	-86	-86	0	0
Externa kostnader	-300	-389	-400	-387	-87	13
Personalkostnader	-278	-329	-327	-301	-23	26
Avskrivningar	-10	-13	-19	-13	-3	6
Kostnadsram	-2 576	-2 812	-2 818	-2 668	-92	150
Fastighetsfinansiering	-12	-36	-42	-15	-3	27
Dela tro – dela liv	0	-1	-1	-1	-1	0
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Verksamhetens intäkter och kostnader finns sammanställd i ovanstående tabell. Jämfört med föregående år har intäkterna ökat med 346 miljoner kronor. Detta förklaras främst av ökning inom finansförvaltningen (174 miljoner kronor), erhållna bidrag 93 miljoner kronor (varav ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning 85 miljoner kronor och ökning av Sidabidrag 7 miljoner kronor). Särskild utjämningsavgift från Växjö tillkommer med 33 miljoner kronor. Destinerade medel ianspråk tas i större omfattning än föregående år (17 miljoner kronor, se även tabell 27). Övriga intäkter ökar med 12 miljoner kronor, bl.a. genom ökade intäkter inom gemensamma datasystem.

Jämfört med budget är intäkterna 363 miljoner kronor högre än budget. Här reduceras en positiv avvikelse inom finansförvaltningen (395 miljoner kronor) av lägre användning av kyrkoantikvarisk ersättning (65 miljoner kronor) än budgeterat. Sidaintäkter har ökat med 12 miljoner kronor jämfört med budget, vilket bidrar till att erhållna bidrag är 54 miljoner kronor lägre än budget. Särskild utjämningsavgift är 33 miljoner kronor högre än budget, till följd av överskjutande utjämningsavgift enligt ovan. Insamlade medel är sammantaget lägre än budget (7 miljoner kronor). Destinerade medel har inte avsatts i samma utsträckning som budgeterat (6 miljoner kronor).

Kostnaderna (exklusive fastighetsfinansiering och särskild satsning Dela tro – dela liv) är 92 miljoner kronor högre än **föregående års utfall**. Frånräknat minskningen av det finansiella bidraget till församlingar är kostnadsökningen 233 miljoner kronor. Externa kostnader har ökat med (87 miljoner kronor). Ökningen beror främst på att kostnaderna för IT har ökat (27 miljoner kronor), ökade

informationskostnader som till stor del är hänförliga till valet (24 miljoner kronor) och en pensionsreglering avseende präster anställda i Svenska kyrkan före år 2000 (15 miljoner kronor). Liksom på intäktssidan har kostnadssidan ökat för den kyrkoantikvariska ersättningen jämfört med föregående år (85 miljoner kronor). Kostnaderna för utvecklingssamarbete/bistånd har även ökat inom ramen för det internationella arbetet (16 miljoner kronor). Personalkostnader är högre jämfört med föregående år (23 miljoner kronor) till stor del beroende på att tillsättning av vakanta tjänster skett.

Jämfört med budget är kostnaderna 150 miljoner kronor lägre. Den främsta anledningen till avvikelserna är lägre förbrukning av kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med budget (65 miljoner kronor), lägre individuella bidrag till stiftens (47 miljoner kronor) då kompensation för ökade skattekostnader avseende prästlönstillgångarna inte utfallit i den omfattning som planerats. Personalkostnaderna är 26 miljoner kronor lägre än budgeterat bl.a. beroende på vakanser och färre utsänd personal.

Tabell 25. Nationell fastighetsfinansiering

Nationell fastighetsfinansiering	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Svenska kyrkan i utlandet	-11	-35	-41	-14	-3	27
STI	-1	-1	-1	-1	0	0

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen. Fastighetskostnaden är 3 miljoner kronor högre än föregående år och 27 miljoner kronor lägre än budget, vilket helt beror på förskjutning i tiden. Det största pågående projektet avser fastigheten i Paris.

Tabell 26. Resultat från allmän utjämning och nettoresultat för verksamheten

Nettoresultat	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse utfall	Jäm- förelse db
Allmän utjämningsavgift	848	858	856	857	9	1
Särskild utjämningsavgift	0	0	0	33	33	33
Generell utjämning, netto	-1	-2	0	-1	0	-1
Individuella bidrag	-232	-280	-289	-242	-10	47
Finansiering av verksamhet	-501	-627	-632	-597	-96	35
Resultat från allmän utjämning	114	-51	-65	50	-64	115
Finansförvaltningen (netto)	452	227	231	629	177	398
Finansiellt stöd till förs.	-241	-100	-100	-100	141	0
Fastighetsfinansiering	-12	-35	-42	-15	-3	27
Satsning - Dela tro dela liv	0	-1	-1	-1	-1	0
Övrigt	0	0	0	0	0	0
Nettoresultat	313	40	23	563	250	540

Resultatet före finansförvaltning, finansiellt stöd till församlingar och fastighetsfinansiering är 50 miljoner kronor. Det är 64 miljoner kronor lägre än föregående år som en konsekvens av högre egenfinansierade kostnader (96 miljoner kronor). I resultatet ingår tillfälligt ökade intäkter för överskjutande utjämningsavgift från Växjö. Genom det positiva nettoresultatet från finansförvaltningen blir årets

nettoresultat 563 miljoner kronor efter finansiellt stöd till stift och församlingar samt fastighetsfinansiering.

Medelantalet anställda i Sverige var 2013 334 (föregående år 298), varav 65 (67) procent kvinnor, sjukfrånvaron 1,9 (2,1) procent och personalomsättningen 4,6 (7,6) procent. Ökningen av antalet anställda beror främst på särskild bemanning för kyrkoval 2013 och på att tidigare vakanser kunnat fyllas. Medelantalet utsända 2013 är 97 (föregående år 99).

Balansräkningen

Tabell 27. Destinerade medel

Destinerade medel	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Internationell mission och diakoni	158	137	103	146	-12	43
Arbete bland svenskar i andra länder	34	33	34	31	-3	-3
Övriga verksamheter	48	41	45	47	-1	2
	240	211	182	224	-16	42

Tabell 28. Eget kapital och målkapital

Eget kapital och målkapital	Utfall 2012	Ram- budget 2013	Detalj- budget 2013	Utfall 2013	Jäm- förelse 2012	Jäm- förelse det bu
Totalt eget kapital	5 369	5 094	5 077	5 932	563	855
Skillnad mot målvärde	1 160	713	696	1 718	558	1 022
Skillnad mot målvärde +25%	108	-382	-399	664	557	1 064
Målvärde	4 209	4 381	4 381	4 215	6	-166
Målvärde +25%	5 261	5 476	5 476	5 269	8	-208

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Årets resultat för 2013 medför att målvärde plus 25 procent överskrider med 664 miljoner kronor. Där ingår då knappt 450 miljoner kronor i orealiserat finansresultat vid årsskiftet.

Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, de senaste årens utveckling och beroenden av den globala ekonomiska utvecklingen bedömer kyrkostyrelsen att det finns anledning att överväga målkapitalets storlek. Situationen är väsentligt förändrad jämfört med tidpunkten för beslutet om målkapital 2008. Kyrkostyrelsen har för avsikt att arbeta igenom frågan och återkomma till kyrkomötet 2015.

Bilaga 2

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2014 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuell avdelning på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets budgetutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Dela tro – dela liv

Kyrkostyrelsen avser att återkommande rapportera till kyrkomötet om hur processen fortskrider och presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse till kyrkomötet 2019. Årets rapport finns i bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen.

Skrivelser från kyrkomötet år 2013

Kyrkomötets skrivelse 2013:1 med

Budgetutskottets betänkande 2013:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012 (Ks 2013/1092)

Kyrkomötet har beslutat att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012 och att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2012.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:2 med

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:2 Verksamhetsindelningen i redovisningen (Ks 2013/1093)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:52 av Hans-Olof Andrén uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en ändamålsenlig redovisningsmodell för församlingar och pastorat.

I beredningen av uppdraget har de områden som särskilt bör utvecklas eller förändras med anledning av framförda synpunkter på nuvarande modell för verksamhetsindelning dokumenterats. Vad gäller arbetsformer är det viktigt att skapa förutsättningar för bred förankring, analys och reflektion varför kansliet planerar att arbeta i projektform. En styrgrupp har tillsatts med i huvudsak kompetens med kyrklig erfarenhet, både teologisk och ekonomisk. Likaså är en statistiskt utvalt referensgrupp framtagen och ska inbjudas att delta i det kommande arbetet. Gruppen består av 20–25 kyrkoherdar och ekonomer och ska, bland annat via webbenkäter, ges möjlighet att tycka till om olika möjliga lösningar. Arbetet beräknas pågå året ut.

Uppdrags- och projektbeskrivning fastställs under maj månad. Projektet och dess process kommer att presenteras på intranätet under Verksamhetsstöd/Ekonomi och finans.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:3 med

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:6 Kompensation för utebliven kyrkoavgift för nordiska gränsbygdspastorat (Ks 2013/1094)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:96 av Rune Wallmyr uppdra till kyrkostyrelsen att utfärda tilläggsdirektiv till den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem, innebärande att man inom utredningens ram också ska utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder till följd av bortfall av kyrkoavgifter.

Uppdraget bereds i utredningen Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystem och betänkande lämnas enligt planen våren 2015.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:4 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:1 Kyrkoherdars i
utlandsförsamlingar rätt att pröva frågor om tillhörighet till Svenska kyrkan
(Ks 2013/1095)**

Kyrkomötet har beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med den av utskottet föreslagna justeringen enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:2 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:5 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:2 Domprostens ställning,
uppdrag och tillsättning (Ks 2013/1096)**

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:3 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:6 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:7 Behörighet som
arbetsledare (Ks 2013/1097)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:37 av Bo Hansson att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att till de befattningsinnehavare, som ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön” (34 kap. 9 § i kyrkoordningen), även ska höra arbetsledande komministrar och arbetsledande diakoner.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:7 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:8 Benämning på
befattningar som präst (Ks 2013/1098)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:63 av Kjell Petersson och Leif Nordlander att uppdra till kyrkostyrelsen att fatta beslut om vilka prästerliga tjänstetitlar som bör användas.

Uppdraget relaterar till Svenska kyrkans omfattande arbete med organisationsfrågor: demokratiutredningen och betänkandet *Styra och leda* (Svenska kyrkan utredningar 2008:1) samt *Närhet och samverkan* (Svenska kyrkan utredningar 2011:2). Uppdraget föranleds av sedan den 1 januari 2014 genomförda strukturförändringar i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsens uppdrag att fatta beslut om vilka benämningar på befattningar som bör användas kommer att behöva ta hänsyn till att det redan finns en omfattande nomenklatur som är lokalt anpassad och således inte enhetlig.

Kyrkostyrelsen kommer att utgå från nuvarande kyrkoordningsreglering, tidigare genomfört arbete och beslut som relaterar nära till frågan om befattningsbenämningar. Kyrkostyrelsen kommer också att genomföra en kartläggning av

existerande benämningar och därmed sammanhängande organisation av pastorat och församlingar. Uppdraget beräknas slutföras under 2015.
Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:8 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:9 Demokratifrågor (Ks 2013/1099)

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:70 av Sven Kragh att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med stiftens initiera ett fördjupat samtal om demokratin i kyrkan mellan företrädare för kyrkans demokratiska organisation och kyrkans ämbete på lokal nivå.

Uppdraget är att stimulera till samtal om det gemensamma ansvaret i samverkan med stiftens och bereds i dialog med företrädare för stiftens. Stiftens kanslichefer och direktorer samt stiftens förste vice ordföranden har fört inledande dialoger om uppdraget. Bland annat har en fortlöpande utbildning av förtroendevalda och anställda om de olika rollerna och deras samverkan lyfts fram som avgörande för en god samverkan. Det är en uppgift för stift och nomineringsgrupper att utbilda och fortbilda anställda och förtroendevalda och ett stort arbete görs redan. I dialogen har lyfts ett behov av att kunna dela och hämta in goda exempel och goda erfarenheter. Kyrkostyrelsen ser en god samverkan i styrning och ledning av Svenska kyrkans många enheter som helt grundläggande och avgörande och planerar att, i samverkan med stiftens, bidra till att goda och fördjupande samtal förs under hela den innevarande mandatperioden. Uppdraget beräknas rapporteras till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:9 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:13 Verksamhetsberättelse år 2012 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (Ks 2013/1100)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:10 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:14 Verksamhetsberättelse år 2012 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:11 med

Organisationsutskottets betänkande 2013:1 Ändringar i kyrkoordningen (Ks 2013/1102)

Val av kyrkomötets utskott

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i 11 kap. 6 a §, andra stycket i kyrkoordningen med den justeringen att orden ”som ledamöter” utgår.

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3).

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:4 och SvKB 2013:5 har utfärdats och trädde ikraft omedelbart när kyrkomötet fattade sitt beslut.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:12 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:2 Verksamhetsberättelse år 2012 för
Svenska kyrkans valprovsningsnämnd (Ks 2013/1103)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Skrivelsen är lagd till handlingarna och därmed avslutad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:13 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:4 Valfrågor (Ks 2013/1104)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:40 punkt 1 och 2 av Tomas Jansson m.fl. om att 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen ska upphöra att gälla (angående inskränkt valbarhet till stiftsfullmäktige) samt att denna ändring träder i kraft den 1 januari 2014.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:6 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer
(Ks 2013/1105)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:86 punkt 1 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet.

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:86 punkt 4 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga.

Den del av uppdraget som avser att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning har beretts inom kyrkokansliet. Kyrkostyrelsen har låtit upprätta en promemoria vari frågan analyseras. Av promemorian, som biläggs som Underbilaga 2B, framgår sammanfattningsvis att, enligt gällande regelverk i begravningslagen och kyrkoordningen, utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning torde vara mycket litet.

Med den ovan redovisade analysen är skrivelsen till den del som avser första attsatsen slutbehandlad.

Uppdraget om en nationell kraftsamling diskuterades med stiftskanslicheferna i januari 2014 som välkomnade kyrkomötets beslut. En förstudie som behandlar Svenska kyrkans roll och identifierar de viktigaste frågorna vad gäller mötet med människor i sorg och vid begravning planeras. Förutsättningarna för en nationell kraftsamling kommer att undersökas. Förstudien genomförs under 2014 och våren 2015 och därefter görs avvägningar om insatser inom området. Därvid ska även det av utskottet påpekade behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer ingå.

Skrivelsen är i den del som avser en nationell kraftsamling inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:15 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:6 Kyrkofullmäktiges storlek
(Ks 2013/1106)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2013:28 av Inger Gustafsson m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en analys av och eventuellt föreslå ändringar när det gäller de förändrade kraven på minimiantalet fullmäktigeledamöter i församlingar och pastorat.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:16 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:9 Nomineringsgruppers deltagande
vid kyrkliga arrangemang (Ks 2013/1107)**

Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2013:38 av Carina Etander Rimborg att uppdra till kyrkostyrelsen att se över behov och förutsättningar för att ta fram en policy om nomineringsgruppernas möjligheter att delta vid kyrkliga arrangemang som anordnas av nationell nivå och stift.

Uppdraget är under beredning inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:17 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:14 Vissa frågor om de kyrkliga
valens administration (Ks 2013/1108)**

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motionerna 2013:11 av Karl-Gunnar Svensson och Irene Oskarsson, 2013:39 av Hans-Olof Andrén och Carina Etander Rimborg och 2013:45 av Bertil Murray, att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en utvärdering av 2013 års kyrkoval göra en fördjupad analys av de frågeställningar som utskottet berört och eventuellt andra frågor samt återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar som berör de kyrkliga valens administration.

Uppdraget kommer att beredas inom kyrkokansliet och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:18 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:5 Konfirmation (Ks 2013/1109)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:30 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur nationell nivå kan stötta församlingarna kring information om konfirmation.

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:43 av Britt-Louise Agrell m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en särskild satsning för att uppmärksamma konfirmationens betydelse.

Ett samråd om kyrkomötesuppdraget genomfördes med stiftens konfirmandansvariga i mars 2014. En förstudie genomförs och planeras vara färdig i oktober 2014. Den kommer att innehålla en analys av behoven av förstärkt kommunikation om konfirmation dels utifrån stiftens och församlingarnas behov, dels utifrån barn och unga och deras anhörigas behov.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:19 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:9 HBT-certifikat (Ks 2013/1110)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:54 av Irene Gustafsson att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att sträva efter att i möjligaste mån genomföra HBT-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan.

En förstudie vad gäller befintligt arbete, redskap och andra förutsättningar som identifierats presenteras i augusti 2014. Förstudien ska också innehålla beskrivning om vad HBT certifikat i Svenska kyrkan kan innebära, hur arbetet skulle kunna genomföras på arbetsplatser i Svenska kyrkan samt förslag till tänkbara insatser med handlingsplan. Förstudien görs i samverkan med referenspersoner i stiftet, i första hand med det nätverk av s.k. ambassadörer för HBTQ-frågor som bildades i samband med den nationella pilotutbildning som genomfördes 2012 efter ett kyrkomötesbeslut 2010.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:20 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för
kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet (Ks 2013/1111)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89, punkt 1 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet.

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89, punkt 2 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

En förstudie kommer att genomföras där behovet inom det kyrkomusikaliska området kartläggs utifrån motionens intentioner. Förstudien planeras vara avslutad under hösten 2014.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:21 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2013:3 Nya sätt att ge kollekt (Ks 2013/1112)**

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2013:74 av Erik Sjöstrand ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram och erbjuda församlingarna kostnadseffektiva system för kollekthantering, innefattande fler sätt att ge kollekt än genom kontanter.

Även om uppdraget främst avser kollekthantering ser vi också andra områden, inom främst församlingsarbetet, där det torde vara intressant att finna och erbjuda effektiva alternativ till kontanthantering. Kollekten innehar dock en särställning, bland annat genom den tradition och teologiska innebörd som den också ger uttryck för, varvid det är angeläget att även inhämta synpunkter utöver de strikt kostnadseffektiva och administrativa aspekterna.

För närvarande pågår en kartläggning över aktörer och produkter som kan vara av intresse för det fortsatta arbetet. Samtidigt kan noteras, bland annat från annonser i Kyrkans Tidning, att vissa initiativ inom detta område redan tagits inom Svenska kyrkans organisation. Att sprida goda exempel är angeläget men lösningarna måste prövas utifrån såväl kostnadsmässiga, tekniska och säkerhetsmässiga aspekter som symboliska.

Ambitionen är att senast i november 2014 presentera ett ställningstagande avseende eventuell upphandling samt förslag till hur fortsatt arbete med uppdraget ska bedrivas.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:22 med
Ekumenikutskottets betänkande 2013:1 Arbetsgrupp för förföljda kristna samt
religions- och övertygelsefrihet (Ks 2013/1113)**

Kyrkomötet beslutar att bifalla ett av Britta Olinder under överläggningen framlagt förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera det pågående arbetet för förföljda kristna.

Under senare år har situationer där människor trakasseras och hotas på grund av sin religiösa tillhörighet fått ökad uppmärksamhet, bl.a. i rapporter av FN:s specialrapportör för religionsfrihet. Skyddet för dessa grupper och deras mänskliga rättigheter riskeras särskilt i samhällen som kännetecknas av avsaknad av demokratiska författningar och strukturer för att hålla förövarna ansvariga. Kränkningar av religionsfriheten sker i flera delar av världen och grundorsakerna är oftast inte entydiga. Både kristna, judar och muslimer återfinns bland dem som utsätts för diskriminering och våld i sina samhällen, men också företrädare för andra trosuppfattningar. Förföljelse av kristna kan ses mot denna bakgrund och 2010 rapporterade United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) om en ökning av våldet mot kristna irakier som p.g.a. det tvingades på flykt inom sitt eget land men också till platser utanför landets gränser. Inom Svenska kyrkans internationella arbete ser vi den utvecklingen i länder som Egypten, Syrien, Irak, Pakistan, Myanmar samt ett antal länder i Afrika där kristna erfar intolerans och förföljelse. Några av Svenska kyrkans partners ger uttryck för att kristnas situation kan förvärras om deras utsatthet ensidigt framhålls. De uttrycker vikten av ett arbete för mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner, samt religions- och trosfrihet. Våra partner betonar även betydelsen av att stöd ges till förtroendeskapande åtgärder mellan kristna, muslimer och andra religiösa grupper.

Inom de globala ekumeniska organisationerna Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) är Svenska kyrkan en aktiv medlem. För arbetet framåt med frågan om förföljda kristna är förtroendeskapande insatser centrala och utförs bland annat genom KV som arbetar med fredsbyggande insatser och mänskliga rättigheter. De länder som är aktuella för det fortsatta arbetet är exempelvis Egypten, Syrien, Palestina, Nigeria, Pakistan, Sydsudan och Sudan. LVF driver skyddet av religionsfriheten utifrån sin konsultativa status inom FN och i relation till UNHCR och FN:s råd för mänskliga rättigheter samt genom samarbete med specialrapportören för religionsfrihet.

Förtroendeskapande insatser sker i Mellanöstern genom Mellanösterns kristna råd (MECC), Svenska Teologiska Institutet (STI), Svenska kyrkans koptiska samarbetspartner i Egypten, Coptic Evangelical Organization for Social Services (CEOSS), World Student Christian Federation i Mellanöstern (WCSF-ME). Därtill utförs ett arbete av kyrkor och organisationer i Asien: i Pakistan genom Christian Study Center (CSC) och i Myanmar genom Inter-Religious Dialogue Center. I Afrika pågår sedan årtionden konfliktförebyggande samarbete genom bland annat den panafrikanska organisationen Program for Christian and Muslim Relations in Africa (PROCMURA) och Fellowship of Christian Councils and Churches in the Great Lakes and Horn of Africa (FECCLAHA).

Svenska kyrkans internationella arbete i Egypten och Pakistan förstärks under den kommande treårsperioden till stöd för demokrati, mänskliga rättigheter, genusrättvisa och religionsdialog. Det korresponderar mot partners analys av vad som främst stärker situationen för kristna och andra grupper som lever i utsatthet. Arbetet utvecklas under 2014 med insatser i Egypten, bland annat tillsammans med

CEOSS avseende utbildningsinsatser för fredsbyggande åtgärder under programperioden 2014-2016.

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Sedan många år har Svenska kyrkan ett långsiktigt stöd till KV:s Jerusalem Inter-Church Center (JIC) genom sekonderad personal. Därtill anställs en liaison officer för programperioden 2014-2016, med placering i Amman, som har en rådgivande funktion till Svenska kyrkan. Detta bidrar till en intensifiering av det direkta stödet av arbetet i regionen.

Syftet med ovanstående insatser är att förstärka analysarbetet kring den aktuella situationen i regionen samt att utveckla framtida strategier för Mellanösternarbetet hos Svenska kyrkan, bygga upp kunskap om aktörer i regionen för ett bredare samarbete, t.ex. avseende Syrien och Irak.

Viktigt att nämna är att konflikterna i regionen resultaterat i en av världens största flyktingkatastrofer. I arbetet med flyktingar från Syrien är Svenska kyrkan aktiv genom ACT-alliance med stöd till flyktingläger för bland annat syriska flyktingar i Jordanien. Inom flyktinggruppen finns människor med bakgrund såväl i kristen som i muslimsk tro.

I februari 2014 genomförde ärkebiskopen en resa till Pakistan i syfte att visa solidaritet med Church of Pakistan. Under resan besöktes Svenska kyrkans samarbetspartner det ekumeniska CSC som arbetar med att stärka kristna medarbetare i en muslimsk kontext och med inter-religiös dialog för fredsbyggande. Arbetet utvecklas under programperioden 2014-2016. Svenska kyrkan har tillsammans med Church of Pakistan deltagit i KV:s hearing kring *Misuse of the Blasphemy Law and Religious Minorities in Pakistan* (2012).

Svenska kyrkans forskningsenhet genomför projektet *Christian Perceptions of Persecution* i samarbete med ämnet missionsvetenskap inom teologisk fakultet vid Uppsala universitet i syfte "to document strategies that Christians in different situations use/have used when they are experiencing hardship because of their Christian faith, and to find out what responses Christians under threat expect from the global Christian community". Intervjuer genomförs lokalt i en rad länder som Malaysia, Pakistan, Indien, och Myanmar. Tidigare har publicerats *Non-Muslims in Muslim Majority Societies. With focus on the Middle East and Pakistan* red. Kajsa Ahlstrand & Göran Gunner.

På europisk nivå och i svensk kontext bearbetas frågan om religionsfrihet i relation till flykting och migrationsfrågor inom Konferensen för europeiska kyrkor (KEK/CEC). Svenska kyrkan arbetar genom The Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME). Ett material *European churches engaging in human rights. Present challenges and training material* har utarbetats. Här diskuteras även frågan om att muslimer som konverterar i Europa kan utsättas för stora risker vid ett återvändande till sina hemländer.

Sveriges kristna råd och Svenska missionsrådet är en etablerad plattform för Svenska kyrkan att gemensamt med andra religiösa aktörer uppmärksamma betydelsen av religionsfrihet specifikt och mänskliga rättigheter generellt, i utbildningsinsatser och dialog med beslutsfattare samt civilsamhällets aktörer.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:23 med

Ekumenikutskottets betänkande 2013:4 Nya dokument från Kyrkornas världsråd om kyrkosyn och mission (Ks 2013/1114)

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:75 punkt 1 av Eva-Maria Munck m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en plan för spridning och utbildning utifrån

de nya dokumenten *Mission och Evangelism* och *The Church* från Kyrkornas världsråd.

Svenska kyrkan har finansierat översättningen av de två dokumenten till svenska. Dokumentet om mission har getts ut som *Tillsammans för livet* av Sveriges krisna råd (SKR) och Svenska Missionsrådet (SMR). Konvergensdokumentet om kyrkan har getts ut i SKR:s skriftserie som *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*. I samband med detta har en ny upplaga utgivits av *Dop, nattvard, ämbete* (det så kallade BEM-dokumentet). Detta är det tidigare konvergensdokumentet från Kyrkornas världsråds kommission för Faith and Order som försetts med ny inledning.

En plan för spridningen av dokumenten i Svenska kyrkan har utarbetats. Den innehåller två nivåer. En formell process genomförs för att utarbeta en officiell respons på kyrkodokumentet utifrån önskemål från Kyrkornas världsråd. Under våren 2014 har dokumentet skickats på remiss till stiftet med remisstid fram till den 31 december 2014. Under våren 2015 analyseras remissvaren och skrivelse med förslag på officiell respons bereds.

Dessutom kommer SKR att avge en ekumenisk respons på dokumentet om kyrkan. Svenska kyrkan på nationell nivå deltar också i den processen. Respons ska lämnas till Kyrkornas världsråds kommission för Faith and Order senast den 31 december 2015.

En annan process syftar till allmän spridning av och utbildning kring båda dokumenten. De presenteras vid olika samlingar för förtroendevalda på nationell nivå. Kontakt har tagits med samrådsgruppen för stiftsansvariga för arbetet med församlingsinstruktionen, för att diskutera möjligheten att använda dokumenten i anslutning till detta arbete. Dessutom planeras att erbjuda stiftet medverkan i form av pedagogisk workshop vid olika stiftsfortbildningar och stiftssamlingar där så är lämpligast. SKR och SMR planerar tillsammans med studieförbunden Sensus och Bilda att erbjuda studiecirkelmateriel kring dokumentet om mission.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:24 med

Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:1 Ändringar i kyrkoordningen (Ks 2013/1115)

1. Kyrkomötet beslutar att anta förslag till ändringar i 8, 38, 41 och 46 kap. i kyrkoordningen enligt utskottets bilaga 1.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2005:11) om Instruktion för Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska upphöra att gälla.
3. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2009:7) om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni ska upphöra att gälla.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga att 8 § ska upphöra att gälla.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:7 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:25 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:2 Ändringar i Arbetsordning för
kyrkomötet (Ks 2013/1116)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändring i 2 och 4 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt utskottets bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2013:11 har utfärdats och ändringen i 2 kap. trädde ikraft omedelbart med att kyrkomötet fattat sitt beslut och ändringen i 4 kap. trädde i kraft den 1 januari 2014.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:26 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:3 Minska krånglet (Ks 2013/1117)**

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2013:6 av Per-Henrik Bodin m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

Uppdraget bereds inom kyrkokansliet och diskussioner pågår om hur uppdraget bäst ska angripas. Avsikten är att påbörja och genomföra en kartläggning av hur kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser uppfattas i syfte att identifiera konkreta områden som behöver förbättras. Kartläggningen beräknas pågå under hösten 2014 och våren 2015. Utifrån resultatet av kartläggningen kan mindre eller större utredningar, arbetsgrupper eller liknande behöva tillsättas i syfte att förslag ska kunna lämnas till nödvändiga ändringar i regelverket. Utredningsarbetet beräknas pågå under åren 2015 – 2017, under tiden kommer förslag på ändringar löpande att överlämnas till kyrkostyrelsen för ställningstagande. Uppdraget beräknas kunna avslutas under åren 2017 – 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:27 med
Budgetutskottets betänkande 2013:1 Verksamhet och ekonomi för den
nationella nivån åren 2014-2016 (Ks 2013/1118)**

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2014 till 2 747 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2015 till 2 801 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2016 till 2 628 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 87 miljoner kronor under åren 2014–2018 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2014–2018 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. Kyrkomötet beslutar att destinera ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor år 2014 via stiftens till pastorat och till församlingar som inte ingår i pastorat, att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar, varvid barn och ungas behov särskilt bör beaktas. Beloppet avsätts proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2013. Bidraget finansieras med del av de 119 miljoner kronor som enligt årsbokslutet 2012 överstiger 125 procent av målkapitalet.

8. Kyrkomötet beslutar att avsätta 20 miljoner kronor 2014 för att stärka den nationella nivåns kapacitet i arbetet med att öka införandet av gemensam IT-plattform. Detta finansieras med del av de 119 miljoner kronor som enligt årsbokslutet 2012 överstiger 125 procent av målkapitalet.
9. Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan och redovisa den för kyrkomötet senast 2015.

Kyrkostyrelsen beslutar att lägga kyrkomötets beslut till grund för 2014 års deltaljbudget och det fortsatta arbetet med verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014-2016.

Uppdraget att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan kommer att beredas inom Avdelningen för gemensamma funktioner och redovisas till 2015 års kyrkomöte.

Skrivelsen är i den del som avser en plan för införandet av gemensamma systemlösningar inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2012

Kyrkomötets skrivelse 2012:1 med

Organisationsutskottets betänkande 2012:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m. (Barnkonsekvensanalys, Val till kyrkomötet från Svenska kyrkan i utlandet, Beslut om namnändringar, Valsammanträde i kyrkomötet, Avskaffande av nämnder och Rättelse i valbestämmelserna) (Ks 2012/1073)

I enlighet med kyrkomötets beslut om ändringar av kyrkoordningen ska barnkonsekvensanalyser genomföras inför alla beslut på kyrkans samtliga nivåer. Denna del av uppdraget har tidigare inte slutrapporterats till kyrkomötet.

En handbok för barnkonsekvensanalyser har producerats och distribuerats till samtliga stift. Sedan hösten 2013 finns en webbutbildning om barnkonsekvensanalys på Svenska kyrkans intranät där också handboken finns tillgänglig.

Stora insatser har genomförts för att inspirera och utbilda Svenska kyrkans medarbetare i stift och församlingar i att göra barnkonsekvensanalyser. Under 2013 genomfördes 45 utbildningsinsatser i stift och i större församlingar med medverkande resurspersoner från den nationella nivån. Utbildningarna nådde tillsammans cirka 1 500 medarbetare. Därtill erbjöds fortbildningsinsatser utan den nationella nivåns personella inblandning. Idag erbjuder flera stift utbildningar på egen hand och under 2014 finns betydligt fler planerade utbildningar än under föregående år. Något stift har anställt egen kompetens för att skapa strukturer för att ge stöd åt förtroendevalda och andra nyckelpersoner i stiftets församlingar. Flera stift använder också utomstående konsulter som stöd.

Ett nationellt samarbete har etablerats med Sensus studieförbund vad gäller stöd till stift och församlingar i att göra barnkonsekvensanalyser. Det finns nationella resurspersoner på studieförbundet och det pågår en rekrytering av resurspersoner för arbetet regionalt. I september 2014 erbjuds en längre utbildning för regionala resurspersoner i deras uppdrag att fortsättningsvis stödja församlingarna i arbetet med att göra barnkonsekvensanalyser.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2012:14 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2012:3 Kontakt med dopfaddrar
(Ks 2012/1086)**

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötet har med anledning av en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att registrera faddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet.

Med anledning av uppdraget har kyrkostyrelsen upprättat en promemoria där frågan analyserats med huvudfokus på de rättsliga förutsättningarna. Av promemorian framgår sammanfattningsvis följande.

Den som vill åta sig ett uppdrag som fadder måste vara döpt, men behöver inte vara medlem i Svenska kyrkan. En uppgift om att någon åtagit sig ett uppdrag som fadder är att betrakta som ett uttryck för en religiös övertygelse och därmed en känslig personuppgift i personuppgiftslagens mening. För registrering av såväl känsliga personuppgifter som personnummer finns i personuppgiftslagen särskilda bestämmelser som innebär att Svenska kyrkan måste inhämta ett uttryckligt samtycke från faddern före registrering, oavsett om faddern är tillhörig Svenska kyrkan eller inte.

En sådan registrering och hantering av skriftliga samtycken kräver anpassningar i kyrkobokföringssystemet och införande av ett nytt, relativt omfattande administrativt förfarande för hantering av samtycken som åläggs lokal nivå. Det krävs även ändringar i några av kyrkostyrelsens bestämmelser. Vidare skulle genomförande av en sådan lösning innebära en inte oväsentlig vidgning av kyrkostyrelsens faktiska personuppgiftsansvar. Kyrkostyrelsen saknar dock verktyg för att själv utöva tillsyn över den samtyckeshantering som utförs på lokal nivå, men för vilken kyrkostyrelsen är direkt ansvarig. Ändringarna i kyrkobokföringssystemet måste mot den bakgrunden utformas på ett sätt som bidrar till att tillförsäkra upprätthållandet av kyrkostyrelsens personuppgiftsansvar. Det bör exempelvis inte vara möjligt att registrera en fadders personnummer om inte ett skriftligt samtycke först registrerats som inhämtat. Systemet måste även kunna hantera återkallelse av samtycken och förhindra att ytterligare personuppgifter behandlas efter återkallelsetidpunkten. Kostnaderna för införande beräknas, endast för kyrkokansliets del, uppgå till miljonbelopp. Den bedömning som görs är därför att en registrering av faddrars personnummer i kyrkobokföringssystemet inte framstår som lämplig.

I den analys som har gjorts har även, utöver det av kyrkomötet beställda uppdraget, övervägts möjligheten att registrera de aktuella uppgifterna med annat befintligt systemstöd utanför kyrkobokföringssystemet, Kyrksam (som nu har ersatt det tidigare organisationsregistret). Kyrksam skulle kunna användas av den enskilda församlingen för att registrera faddrarnas personnummer och därigenom skulle församlingen få tillgång till aktuella adressuppgifter över tid. En sådan registrering i Kyrksam kräver inte några ändringar i kyrkostyrelsens bestämmelser eller systemstödet. Den skulle inte heller medföra ett vidgat personuppgiftsansvar för kyrkostyrelsen. Det saknas dock möjlighet i Kyrksam att automatiskt skapa en relation mellan den döpte och dess fadder. Uppgifterna om faddern kan därmed inte heller automatiskt överflyttas till någon annan församling t.ex. om dopbarnet flyttar och därigenom byter församlingstillhörighet. Under utredningens gång har framkommit att det saknas en kyrklig praxis där kontakt sker med enbart faddrar varför användbarheten av ett sådant register skulle vara begränsad. Mot bakgrund av vad som nu har sagts har bedömningen gjorts att en registrering i Kyrksam inte framstår som ändamålsenlig.

Sammantaget konstateras i promemorian att det mot bakgrund av ovanstående f.n. inte är möjligt att på ett lämpligt eller ändamålsenligt sätt åstadkomma en registrering av dopfaddrarnas personnummer i kyrkobokföringssystemet eller i något annat befintligt system.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2011

Kyrkomötets skrivelse 2011:6 med

KI 2011:8 Firande av reformationen (Dnr ks 2011/916)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och planera ett firande inför reformationens 500-årsjubileum 2017.

Avsikten är att dels låta firandet präglade återkommande arrangemang (forskar-dagar, teologifestival m.m.), dels ta initiativ till särskilda satsningar och firanden. Firandet ska ha folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt.

En webbplats har skapats, www.svenskakyrkan.se/reformationsjubileum2017. Där samlas information om vad som förbereds inför reformationsjubileet inom både kyrka och samhälle. En revision och komplettering av Carl Axel Aurelius bok om tidigare reformationsjubileer i Sverige med titeln *Luther i Sverige* (1994) kommer också att publiceras. Kontakter hålls med Lutherska världsförbundet och Sveriges kristna råd inför firandet.

En samtalsprocess genomförs med Stockholms katolska stift fram tills 2017 med utgångspunkt i dokumentet *From Conflict to Communion. Lutheran Catholic Common Commemorations of the Reformation in 2017* utgivet av Lutheran-Roman Catholic Commission on Unity. Det dokument kommer att översättas till svenska. Diskussion förs om formerna för ett gemensamt nationellt firande 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:10 med

G 2011:4 Den svenska psalmboken (Dnr ks 2011/920)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida och med bifall till en annan motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter i nära samarbete med Verbum med ambitionen att publicering ska ske före årsskiftet.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:20 med

Eu 2011:1 Svenska kyrkan i utlandet—struktur och delaktighet (Dnr ks 2011/932)

Kyrkomötet har uppdragit åt kyrkostyrelsen att så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet. (Övriga delar i uppdraget i skrivelsen 2011:20 slutrapporterades till kyrkomötet 2012.)

Uppdraget har beretts inom kansliet. Av bifogade promemoria, Underbilaga 2A, framgår att de rättssäkerhetsproblem som 2011 års kyrkomöte uppmärksammade kvarstår.

Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2009

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Kyrkomötets skrivelse 2009:11 med TU 2009:7 Kyrkoordningen och FN:s barnkonvention

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda frågor om barns och ungdomars dop och kyrkotillhörighet i enlighet med vad utskottet har anfört.

Uppdraget har behandlats tillsammans med KmSkr 2009:18 inom ramen för programmet barn och unga 0–18 år. Genom biskopsbrevet *Leva i dopet* samt genom informationsinsatser har frågan om Svenska kyrkans kommunikation med ungdomar som på 18-årsdagen inte tillhör Svenska kyrkan behandlats. Revidering av de brev som församlingar erbjuds att använda i sin kommunikation med föräldrar och barn har gjorts. Kyrkomötet har tagit beslut om att barnkonsekvensanalys ska genomföras inför beslut. De rättsliga förutsättningarna för barns självbestämmande i frågor gällande dop och kyrkotillhörighet har utretts och sammanställts i en promemoria inom kyrkokansliet.

Bedömningen är att nuvarande reglering i kyrkoordningen inte står i strid med vare sig svensk lag eller barnkonventionen, så som den införlivats i svensk lag. Däremot kan frågan ställas om kyrkoordningen bör ändras så att det tydligare framgår att barn i vissa situationer kan ha ett utrymme för självbestämmande i dessa frågor. Det konstateras dock att en sådan bestämmelse skulle bli svår både att formulera och tillämpa. Frågan måste också ses ur ett pastoralt perspektiv. Även med en förändring i kyrkoordningen, skulle de pastorala övervägandena ändå alltid behöva göras lokalt i varje specifik situation eftersom en förändring i kyrkoordningen med nödvändighet skulle behöva ge ett tolkningsutrymme.

Bedömningen är att de pastorala övervägandena idag i hög grad görs med hänsyn till både barnet och familjeförhållanden i handhavandet i det lokala pastorala sammanhanget med stöd av stiftens.

Skivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2008

Kyrkomötets skrivelse 2008:27 med Kr 2008: 6 De ungas kyrkomöte

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet 2010 föreslå former för ungas ökade delaktighet i Svenska kyrkan på nationell nivå t.ex. i anslutning till kyrkomötet.

Samarbetet med Svenska Kyrkans Unga har fortsatt i denna fråga. Tänkbara förslag har diskuterats. De formella förutsättningarna för de former som utarbetats behöver undersökas ytterligare. Under tiden utvecklas det kontinuerliga arbete som sker inom Svenska Kyrkans Unga inför kyrkomötet varje år. Sedan ett par år tillbaka presenterar Svenska Kyrkans Unga sin respons på inkomna motioner till ledamöterna i kyrkomötet.

Skivelsen är inte slutbehandlad.

Underbilaga 2A

Rättssäkra direkta val till kyrkomötet för utlandssvenskar

Uppdraget från kyrkomötet

2011 års kyrkomöte uppdrog åt kyrkostyrelsen att ”så snart som möjligt återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet”. (Eu 2011:1, KmSkr 2011:20)

Som en bakgrund till uppdraget fanns kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5 *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet*. Skrivelsen hade som en utgångspunkt utredningen med samma namn (Svenska kyrkans utredningar 2009:1) och remissvaren på utredningen. I skrivelsen fanns bl.a. förslag om införande av en utlandsvalkrets för att kyrkomedlemmar som inte var folkbokförda i landet i direkta val skulle utse två ledamöter i kyrkomötet.

Ekumenikutskottet, som beredde ärendet inför kyrkomötets beslut, lade inte fram något förslag om direkta val för utlandsboende. Detta ställningstagande byggde inte på ett principiellt förespråkande av indirekta val. Ekumenikutskottet angav att man föredrog om inflytandet från de utlandsboendes kunde ske genom direkta val. Utskottet fann dock att kyrkostyrelsens förslag inte kunde läggas till grund för beslut om direkta val. Därför föreslog utskottet i ”nuläget” inte direkta val utan att två mandat i kyrkomötet skulle tillsättas efter indirekta val. Detta blev också kyrkomötets beslut. I detta beslut ingick också det inledningsvis nämnda uppdraget till kyrkostyrelsen med förslag om rättssäkra direkta val till en utlandsvalkrets.

Tidigare förslag om val till kyrkomötet från utlandsboende

Före 2011 har kyrkomötet vid ytterligare ett par tillfällen under 2000-talet behandlat skrivelser från kyrkostyrelsen om Svenska kyrkan i utlandet. I skrivelsen 2002:7 *Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar* redovisade kyrkostyrelsen förslaget från utredningsbetänkandet *Svenska kyrkan i utlandet - organisation och uppgifter* (Svenska kyrkans utredningar 2001:1) om närvarorätt i kyrkomötet för två representanter för utlandsförsamlingarna. Förslaget innebar att de två företrädarna för utlandsförsamlingarna skulle ha rätt att närvara och delta i kyrkomötets sammanträden men utan rätt att delta i besluten. I skrivelsen redovisades också att flera remissinstanser menat att denna form för utlandsförsamlingarnas delaktighet i kyrkomötet var otillräcklig. I skrivelsen till 2002 års kyrkomöte lades dock inte fram några förslag i flera av de frågor om delaktighet och demokratiskt inflytande som hade tagits upp i det föregående utredningsarbetet. Vissa frågor på detta område behandlades istället i skrivelsen 2005:7 *Fortsatt reglering av Svenska kyrkan i utlandet*.

I 2005 års skrivelse konstaterade kyrkostyrelsen att det fanns flera olika frågor av såväl principiell som valteknisk karaktär som måste behandlas om man skulle ändra kyrkoordningens bestämmelser så att även de som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta utomlands skulle kunna delta i valet till kyrkomötet och väljas till ledamöter. Styrelsen pekade på att valfrågorna spelade en central roll i det då pågående utredningsarbetet om demokrati och delaktighet i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen angav att frågorna om utlandskyrkans delaktighet i valet till kyrkomötet borde finnas med i det fortsatta arbetet med valfrågorna. Därför behandlades inte bestämmelserna om val till kyrkomötet närmare i skrivelsen.

I den s.k. demokratiutredningens betänkande *Välja med förtroende* föreslogs (Svenska kyrkans utredningar 2006:2) att rösträtten vid val till kyrkomötet skulle utvidgas till att gälla även dem som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförda i Sverige. Utredningen lyfte fram den problematik som återkommit i arbetet med val för utlandsboende, nämligen bristen på säkra uppgifter om vilka som är medlemmar i Svenska kyrkan. I samband med att huvudmannaskapet för folkbokföringen fördes över till skattemyndigheterna år 1991 kom ett antal personer som hörde till Svenska kyrkan inte med i register över kyrkotillhöriga inom kyrkobokföringen. Det finns inte heller någon säker avisering när någon dör utomlands. Utredningsförslaget innebar att det skulle upprättas en förteckning per den 15 april under valåret över alla som var röstberättigade vid val till kyrkomötet men inte folkbokförda i Sverige. Kriterier för rösträtt var att man skulle tillhöra Svenska kyrkan och fylla 16 år senast på valdagen. De som ansåg sig vara uteslutna ur förteckningen på felaktiga grunder eller annars ansåg att det fanns felaktiga uppgifter om dem skulle ha tiden fram till den 15 maj på sig att begära rättelse. Förteckningen skulle sedan ligga till grund för upprättande av en röstlängd. De röstberättigade som inte var folkbokförda i Sverige skulle föras till den valkrets där de senast var folkbokförda. Utlandssvenskar skulle utöva sin rösträtt genom att brevrösta. Brevrösterna skulle skickas till kyrkostyrelsen men också kunna lämnas till en utlandsförsamling för vidarebefordran till Kyrkostyrelsen.

Det gjordes efter remissbehandling en beredning av utredningsförslaget hos kyrkostyrelsen. Styrelsen beslutade dock att inte lägga fram någon skrivelse om val till kyrkomötet. Den kyrkoordningstext som hade utarbetats under beredningen hos kyrkostyrelsen lades fram i en motion till 2007 års kyrkomöte (mot 2007:90). Där fanns dock inget förslag som avsåg rösträtt i kyrkomötesvalet för utlandsboende. Vid remissbehandling hade samtliga utlandsförsamlingar avvisat förslaget att de utlandsboende skulle rösta i de redan existerande stiftsvalkretsarna och alltså inte ha en särskild utlandsvalkrets med "egna representanter" i kyrkomötet.

Vid ett sammanträde under tiden för 2007 års kyrkomöte fattade kyrkostyrelsen beslut om en utredning rörande Svenska kyrkan i utlandet. Till utredningens uppgifter hörde att lämna förslag rörande "förutsättningar och möjligheter också för representanter från utlandsförsamlingarna att vara delaktiga i kyrkomötet". Denna utredning lade fram sina förslag i betänkandet *Utlandskyrkan – struktur och delaktighet*. Utredningen föreslog bl.a. om rösträtt i kyrkomötesvalet för utlandsboende. I fråga om valets genomförande anslöt man sig i huvudsak till förslaget från demokratiutredningen. En skillnad var dock att man föreslog en särskild utlandsvalkrets med två mandat.

På grundval av nämnda utredning lade kyrkostyrelsen fram en skrivelse med samma benämning (KsSkr 2011:5). Där fanns förslag om rösträtt i en utlandsvalkrets för utlandsboende kyrkotillhöriga. I likhet med utredningen föreslog kyrkostyrelsen införande av en utlandsvalkrets med två mandat. Det fanns dock skillnader ifråga om hur en röstlängd för valet skulle upprättas och även i den närmare utformningen av brevröstningen.

Kyrkostyrelsen konstaterade att utredningen pekat på svårigheterna att få till stånd en korrekt röstlängd. Om man lägger tillhörighetsregistret till grund för upprättande av röstlängden kommer denna att sakna personer som rätteligen borde finnas med. Alla som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta utomlands finns inte med i kyrkotillhörighetsregistret. Kyrkostyrelsen menade att det inte går "att på ett helt rättssäkert sätt upprätta en röstlängd, eftersom det finns ett okänt antal icke folkbokförda personer som tillhör Svenska kyrkan som därför är röstberättigade."

Dessutom noterade styrelsen att adressuppgifterna för dem som finns i tillhörighetsregistret är osäkra.

Kyrkostyrelsen föreslog att röstlängden skulle omfatta dem som inte var folkbokförda i landet och som senast den 15 april under valåret hade anmält sin önskan att bli upptagna i röstlängden och intygat sin tillhörighet till Svenska kyrkan. På ett motsvarande sätt skulle de som stödde en ansökan om registrering av en nomineringsgrupp själva intyga att de tillhörde Svenska kyrkan. För dem som efter anmälan hade upptagits i röstlängden skulle upprättas röstkort och till dessa skulle också skickas det material som behövs för brevöstning - ”brevöstningspaket”. De skulle fortsättningsvis också i alla hänseenden vara medlemmar i Svenska kyrkan.

Behandlingen vid 2011 års kyrkomöte

I motion 2011:57 av Susann Torgerson *Behåll och utöka Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* gjordes följande invändningar mot det förslag om val till kyrkomötet från medlemmar bosatta utomlands som kyrkostyrelsen lagt fram.

I kyrkostyrelsens förslag ges alla personer som är bosatta utomlands och som påstår sig vara medlemmar i Svenska kyrkan rösträtt och valbarhet till kyrkomötet. Ingen kontroll kommer att (kunna) göras av om deras uppgifter om medlemskap i kyrkan är riktiga. De behöver inte heller vara medlemmar i någon svensk församling utomlands eller svenska medborgare. Det är inte rimligt att den rättssäkerhet som krävs för rösträtt och valbarhet i Sverige ska vara mindre när det gäller de två mandaten i kyrkomötet för dem som representerar Svenska kyrkans medlemmar som är bosatta utomlands.

Kyrkostyrelsens skrivelse till 2011 års kyrkomöte bereddes av Ekumenikutskottet. I betänkandet Eu 2011:1 *Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet* knöt utskottet an till ifrågasättandet i motion 2011:57 av att man själv skulle intyga sin kyrkotillhörighet. Utskottet menade att det föreslagna förfarandet avviker väsentligt från hur medlemskapet i Svenska kyrkan sedan tidigare är reglerat. Man såg det som en långtgående förändring i synen på kyrkotillhörigheten. Utskottet konstaterade att ”i dag finns inget säkert och rimligt sätt att ta reda på vilka utlandsboende som är röstberättigade”. Man förespråkade indirekta val ”till dess att medlemskap i Svenska kyrkan för utlandsboende kan fastställas och hållas aktuellt på ett förutsägbart och tillfredsställande sätt”. Utskottet angav att det utgick från ”att fullgoda medlemsregister inom överskådlig tid kommer att upprättas också för utlandsboende”. Mot den bakgrunden lämnade man det förslag som också blev kyrkomötets beslut, alltså att kyrkostyrelsen så snart som möjligt ska återkomma med förslag om rättssäkra direkta val även till en utlandsvalkrets i kyrkomötet.

Några noteringar till Ekumenikutskottets betänkande 2011:1

Det kan noteras att Ekumenikutskottet angav att man utgick ”från att målet är att uppnå större delaktighet och inflytande för dem som omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet”. Utskottet menade att det kan uppfattas som en brist i kyrkans demokratiska system att bara de som tillhör en utlandsförsamling blir delaktiga vid indirekta val till kyrkomötet. Även i övrigt synes utgångspunkten vara att rösträtten ska avse alla som bor utomlands och tillhör Svenska kyrkan oavsett deras direkta koppling till den verksamhet som bedrivs av Svenska kyrkan. Om målet att bara

eller i första hand de som ”omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet” ska kunna rösta i val till kyrkomötet torde detta ändra förutsättningarna för hantering av frågorna kring direkta val. Det får förutsättas att med dem som ”omfattas av Svenska kyrkans verksamhet i utlandet” avses personer som tillhör en utlandsförsamling eller i varje fall är bosatta inom en utlandsförsamlings verksamhetsområde.

Ekumenikutskottet gör vissa bedömningar som kan kopplas till frågor om rättssäkra eller demokratiska val. Man avvisade möjligheten att en person ska kunna tas upp i röstlängden och fortsättningsvis finnas med som medlem på grundval av att man själv intygar sin kyrkotillhörighet. Två argument anförs för det ställningstagandet. Dels skulle den föreslagna ordningen avvika alltför mycket från gällande reglering, dels såg man det som en långtgående förändring i synen på kyrkotillhörigheten. Vad gäller avvikelserna från gällande reglering bör det vara fråga om det som också tas upp i motion 2011:57, alltså risken för att personer som inte är medlemmar ändå uppger att de tillhör Svenska kyrkan. Vilken förändring i synen på kyrkotillhörigheten det skulle vara fråga om är mindre uppenbart, om det inte bara är ett sätt att säga att det sker en påtaglig förändring av hur kyrkotillhörigheten styrks.

Vidare gör man bedömningen, att det är ett lika stort demokratiskt problem med osäkerheten om huruvida de som tas upp i röstlängden verkligen tillhör Svenska kyrkan som att de som ”inte bor i närheten av en utlandsförsamling” saknar möjlighet att påverka sammansättningen av kyrkomötet. Även om utskottet skriver att det är fråga om två lika stora problem eller brister så torde förslaget om indirekta val innebära att man i praktiken har sett röstlängdsfrågan som ett större demokratiskt problem.

En ytterligare bedömning eller avvägning från utskottets sida gällde att det föreslagna indirekta valet skulle kunna medföra att enskilda personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan, i alla fall indirekt, kunde sägas få ett inflytande i kyrkomötet. Kyrkorättsutskottet hade också pekat på att en ledamot i ett kyrkoråd i en utlandsförsamling i vissa fall skulle kunna ha och utöva rösträtt också i de direkta valen till kyrkomötet.

(Rätts)säker kyrkotillhörighet

Det problem som synes ha varit avgörande för att 2011 års kyrkomöte avvisade kyrkostyrelsen förslag till direkta val till kyrkomötet för medlemmar bosatta i utlandet var att det finns viss osäkerhet om vilka som verkligen tillhör Svenska kyrkan och att det saknas ett säkert sätt att styrka kyrkotillhörigheten. Detta torde vara ett problem som kommer att bestå för lång tid framöver.

I kyrkobokföringssystemet Kbok2003 saknades i juni 2008 uppgift om tillhörighet i Svenska kyrkan för cirka 77.000 personer som var folkbokförda i ca 1700 församlingar. Dessutom saknades uppgift för cirka 60.000 som utvandrade före den 1 juli 1991 och fortfarande var utvandrade. För dessa personer överfördes inte uppgiften om tillhörighet efter den 1 juli 1991 men i ett senare skede infördes uppgift om dop och/eller konfirmation men för tillhörigheten noterades ”uppgift saknas”.

Uppgift om man tillhörde Svenska kyrkan fanns för samtliga personer som var folkbokförda i Sverige på de personakter som användes i folkbokföringen fram till den 1 juli 1991. Om personen var folkbokförd i Sverige arkiverades personakten efter detta datum i den församling där man då var folkbokförd. Om personen inte var folkbokförd utan tidigare hade utvandrat finns på personakten den uppgift om

tillhörighet som fanns vid utvandringen. Personakten arkiverades i de fallen i emigrantregistret i den församling där personen var folkbokförd vid utvandringen eller för Stockholms och Göteborgs del hos lokala skattemyndigheten.

Regeringen beslutade 2009 att uppgifter i folkbokföringsdatabasen som behövs för att bedöma om en person var tillhörig Svenska kyrkan per den 1 juli 1991 får lämnas ut till Svenska kyrkan på medium för automatiserad behandling. Sådana historiska uppgifter har därefter begärts från Skatteverket och medfört att uppgifterna om kyrkotillhörigheten i kyrkobokföringssystemet har kunnat förbättras. Detta innebär dock inte att det står klart vilka utlandsboende svenskar utvandrade, före 1991, som tillhör Svenska kyrkan. Som tidigare har noterats var det omkring 60 000 sådana personer som det saknades uppgifter om kyrkotillhörighet för år 2008. Även om antalet personer i den gruppen minskar rör det sig om ett betydande antal.

Det bör noteras att den ordning som föreslogs beträffande röstlängden i skrivelsen till 2011 års kyrkomöte - att man när uppgifter om kyrkotillhörighet saknades själv skulle intyga vad som gällde och därmed antecknas i röstlängd och som medlem i Svenska kyrkan - är det som har tillämpats när personer har återinvandrat till Sverige och uppgift om kyrkotillhörighet har saknats. Det finns alltså redan personer som både är bokförda som medlemmar och som har tagits upp i röstlängder vid kyrkoval med stöd av de intyganden om sin kyrkotillhörighet som de själva har gjort. Härtill kan noteras att vid de indirekta val till kyrkomötet som genomfördes 2013 tillgreps också ordningen att en ledamot i kyrkoråd som skulle delta i valet, men där det saknades uppgift om kyrkotillhörighet, själv fick intyga att vederbörande var medlem i Svenska kyrkan och därmed röstberättigad.

Om man med ännu större säkerhet skulle vilja kunna avgöra frågan om en persons kyrkotillhörighet krävs att man söker reda på uppgifter i landsarkiv runt om i landet. Det skulle innebära oproportionerligt omfattande arbetsinsatser. Det skulle ändå finnas kvar en osäkerhetsmarginal. Tidigare kunde svenska ambassader och konsulat ta emot begäran om utträden ur Svenska kyrkan. Om och var sådana utträdesanmälningar nu kan finnas tillgängliga står inte klart.

Sammantaget kan konstateras att det inte finns och inte heller kommer att finnas säkra uppgifter om personer som utvandrat före den 1 juli 1991 och som tillhör Svenska kyrkan.

Ett par noteringar om de indirekta valen

Vid behandlingen av valfrågorna vid 2011 års kyrkomöte befarade Kyrkorättsutskottet att en person skulle kunna få dubbel rösträtt genom att dels vara röstberättigad vid det direkta valet, dels röstberättigad i ett kyrkoråd vid det indirekta valet. Det skulle i teorin kunna gälla en anställd vid en ambassad som fortfarande har kvar sin folkbokföring i Sverige. I de bestämmelser om indirekta val som senare beslutades av 2012 års kyrkomöte anges dock att en ledamot i kyrkorådet som har rösträtt i det direkta valet till kyrkomötet inte får delta i kyrkorådets beslut, 39 kap. 20 §. Vidare befarades att personer som inte tillhör Svenska kyrkan skulle kunna få inflytande vid valet. Det är bara de medlemmar av kyrkorådet som tillhör Svenska kyrkan som får delta när kyrkorådet fattar beslut om vilka man röstar på som ledamöter och ersättare till kyrkomötet. Problemet med detta är att det kan bli väldigt få personer som är beslutande. Detta var också en situation som uppstod när valet genomfördes. Indirekt, genom att välja ledamöter till kyrkorådet, kan det sägas att personer som inte tillhör Svenska kyrkan kan påverka valet till kyrkomötet.

Det har gjorts en rapport med erfarenheter från det indirekta val som genomfördes 2013. En slutsats när man tar del av den rapporten är att valet kunde genomföras i enlighet med de i kyrkoordningen givna bestämmelserna. Det kan finnas skäl att göra en viss översyn av bestämmelserna om ett nytt indirekt val ska genomföras och det finns även i övrigt lärdomar att dra från detta val som kan leda till framtida förbättringar. Det kom ett överklagande av valet men detta, som gällde en valbarhetsfråga, avslogs av Valprövningsnämnden. Det synes inte ha varit alldeles problemfritt att hantera informationen om valet trots att det var en förhållandevis väldefinierad och avgränsad grupp personer som berördes. Det förfaller rimligt att anta att informationen till de röstberättigade vid ett direkt val, en fråga som åtminstone gränsar till sådant som rör demokrati och rättsäkerhet, inte blir enklare att hantera.

Sammanfattande slutsats

Den osäkerhet som finns i fråga om tillhörighet till Svenska kyrkan för personer som har utvandrat före den 1 juli 1991 kommer att bestå. Det kommer inte att finnas fullgoda medlemsregister om man med detta avser register från vilka man med säkerhet kan avgöra om en viss person bosatt i utlandet och utvandrad före 1991 verkligen tillhör Svenska kyrkan. Vilken grad av rättsosäkerhet som ligger i detta om man ska genomföra ett direkt val enligt kyrkostyrelsens förslag från 2011 är en bedömningsfråga som nog kan ges olika svar beroende på vad som är att anse som tillfredsställande rättssäkerhet. Som tidigare har noterats tillämpas redan ordningen att man själv får intyga sin kyrkotillhörighet när frågan inte kan avgöras på annat sätt. Man kan naturligtvis hävda att när man återinvandrar och intygar att man tillhör Svenska kyrkan så tar man samtidigt på sig förpliktelsen att betala kyrkoavgift. Detta gäller inte för den som är bosatt utomlands och intygar sin tillhörighet för att kunna föras upp på en röstlängd. Samtidigt kan man ju ställa frågan i vilken utsträckning personer som inte tillhör Svenska kyrkan vill bli medlemmar genom ett osant intygande för att kunna rösta i val till kyrkomötet. Det förefaller osannolikt att detta skulle ske annat än i rena undantagsfall. Härtill kan sägas att en begäran om att bli upptagen i röstlängden kan ses som en begäran om inträde i Svenska kyrkan. Enligt förslaget till 2011 års kyrkomöte skulle en sådan begäran göras redan den 15 april under valåret. Det är långt tidigare än tidpunkten, 45 dagar före valet, när avstämningen sker av att någon som är folkbokförd i Sverige ska föras upp i röstlängden. Jämförelsen mellan att begära att bli upptagen i röstlängden och att begära inträde i Svenska kyrkan kan dock sägas halta betänkligt. Det blir dels inte fråga om någon pastoral hantering av inträdet, dels blir det inträde grundat på ett felaktigt intygande. Den kvarstående slutsatsen är att det inte går att genomföra ett direkt val, men inte heller ett indirekt val, där man med full säkerhet kan veta att de som verkligen tillhör Svenska kyrkan får möjlighet att rösta. Läger man tillgängliga register till grund för en röstlängd så kommer personer som egentligen tillhör Svenska kyrkan, men inte är registrerade, att bli uteslutna. Låter man personer om vilka det saknas uppgift om kyrkotillhörighet själva få intyga vad som gäller kan någon göra ett falskt intygande.

Eftersom det finns ett färdigt förslag till hur ett direkt val skulle kunna genomföras i skrivelsen till 2011 års kyrkomöte har den frågan inte tagits upp ytterligare i detta sammanhang.

Underbilaga 2B

Gränsdragningen mellan begravningsverksamhet och näringsverksamhet i samband med begravning

Sammanfattning

Kyrkomötet har gett kyrkostyrelsen i uppdrag att tydliggöra gränsdragningen mellan huvudmannaskapet för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och återkomma till kyrkomötet.

I denna promemoria ges inledningsvis en kort beskrivning av den hittillsvarande kyrkopolitiska debatten kring kyrkliga begravningsbyråer och Överklagandenämndens beslut rörande tillåtligheten av kyrkliga begravningsbyråer. Därefter följer en analys av frågan om gränsdragning mellan huvudmannaskapet för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning samt redovisas de slutsatser som kan dras av analysen.

Bakgrund

Den kyrkopolitiska diskussionen

Frågan om begravningsbyråer i kyrklig regi har varit ett återkommande ämne för diskussion inom kyrkan, åtminstone sedan 2004 då kyrkomötet avslag motion 2004:22 om rikstäckande kyrklig begravningsbyrå. Diskussionen har varit särskilt intensiv efter ett beslut i Överklagandenämnden 2007 (ÖN 22/2007), i vilket nämnden slog fast att en församlings bedrivande av begravningsbyråverksamhet var i strid med kyrkoordningen. Samtidigt drivs idag närmare ett tiotal begravningsbyråer i kyrklig regi, merparten under det gemensamma namnet Kyrkans begravningsbyrå.

Med anledning av motion 2007:17 beslöt 2007 års kyrkomöte att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda församlingarnas förhållningssätt och arbetssätt när det gäller olika former av verksamheter som inte självklart ligger inom ramen för församlingens grundläggande uppgift, till exempel begravningsbyråer (se betänkande O 2007:4). Kyrkostyrelsen tillsatte därför en utredning som 2009 presenterade sina förslag i betänkandet *Arbetsformer i förändring* (SKU 2009:2). I utredningsbetänkandet föreslogs att det skulle införas en bestämmelse i 2 kap. 1 §, femte stycket (nuvarande 2 kap. 2 §) i kyrkoordningen av innebörd att församlingarna får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Utredaren ansåg att en sådan naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften fanns när det gällde begravningsbyråverksamhet. Utredaren kunde inte heller finna att det förelåg några lagliga hinder, t.ex. mot bakgrund av konkurrens- eller skattelagstiftning, för begravningsbyråer i kyrklig regi. Utredaren föreslog dock att kyrkostyrelsen genom en bestämmelse i kyrkoordningen skulle ges bemyndigande att fastställa den ordning för medgivande som skulle krävas innan en församling startar begravningsbyråverksamhet.

Kyrkostyrelsen var, i sin skrivelse KsSkr 2010:7 till 2010 års kyrkomöte, tveksam till en tillåtande reglering av begravningsbyråer. Styrelsen menade att det fanns en risk för att församlingar som bedriver begravningsbyråverksamhet inte förmår hålla isär sådan verksamhet från såväl den grundläggande uppgiften som uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten och ansåg att det behövdes

en djupare reflektion i frågan. Kyrkostyrelsen föreslog dock att en bestämmelse om näringsverksamhet skulle införas i kyrkoordningen men att kyrkliga begravningsbyråer inte skulle omfattas av denna reglering. Samtidigt poängterades att Överklagandenämndens beslut ÖN 22/2007 fortfarande ägde giltighet. I skrivelsen pekade kyrkostyrelsen även på de möjligheter som finns inom ramen för såväl huvudmannaskapet som uppdraget som församling i Svenska kyrkan, att på olika sätt förbättra sin service mot allmänheten utan att det för den skull blir att betrakta som begravningsbyrå.

Organisationsutskottet delade kyrkostyrelsens uppfattning angående begravningsbyråer. I sitt betänkande O 2010:1 framhöll även utskottet de särskilda problem som föranleds av att församlingarna också bär huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Mot denna bakgrund ansåg också utskottet att det behövdes en djupare reflektion kring frågan. Utskottet underströk vidare vikten av det kyrkostyrelsen framfört i skrivelsen, om församlingarnas möjligheter att förbättra sin service gentemot allmänheten. Kyrkomötet beslöt, i enlighet med kyrkostyrelsens och organisationsutskottets förslag, om ett tillägg i kyrkoordningen som klarlägger att församlingarna får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften.

Vid ett sammanträde i april 2012 behandlade kyrkostyrelsen frågan om begravningsbyråer i kyrklig regi och fann då inte anledning att vidta några åtgärder för att sådana fortsättningsvis skulle kunna bli tillåtna. Som underlag för sin diskussion hade kyrkostyrelsen låtit utarbeta en promemoria, *Begravningsbyrå i församlingsregi*, i vilken analysen kring kyrkliga begravningsbyråer fördjupades.

I sin skrivelse KsSkr 2012:2, bilaga 2, angav kyrkostyrelsen att det fortsatta förbudet främst motiverades utifrån omsorg om huvudmannaskapet för begravningsverksamheten. Det skulle inte behöva uppstå misstankar om att församlingar blandar sina olika uppgifter och kassor med varandra eller utnyttjar huvudmannaskapet som en konkurrensfördel. Man anförde vidare att även om utredningen *Arbetsformer i förändring* visade att konkurrenslagstiftningen formellt inte hindrar att en församling driver en begravningsbyrå kan det upplevas som alltför känsligt på grund församlingens uppdrag att samtidigt vara huvudman för begravningsverksamheten. Det kunde, enligt kyrkostyrelsen, också finnas en risk för att en församling som startar en begravningsbyrå konkurrerar ut en befintlig byrå på orten och att församlingen får negativ publicitet av det skälet. Människors bild av Svenska kyrkan, med sitt uppdrag att svara för begravningsverksamheten, kunde riskera att förändras. Det handlade ytterst, menade kyrkostyrelsen, om kyrkans trovärdighet, något som inte fick sättas på spel.

Kyrkostyrelsen framhöll också nu att det finns många möjligheter för en församling att förbättra sina kontakter med anhöriga och erbjuda ett stöd för dem som söker ett alternativ till de traditionella begravningsbyråerna.

Kyrkostyrelsen noterade vidare att Överklagandenämnden i sitt beslut ÖN 9/2012 hade vidhållit sitt tidigare ställningstagande från år 2007, innebärande att det även enligt den ändrade lydelsen av kyrkoordningen inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyrå.

Överklagandenämndens beslut

I Överklagandenämndens beslut 2007/22 var omständigheterna att kyrkorådet i en församling hade beslutat tillstyrka ett samarbete med Kyrkans Begravningsbyrå AB samt att bland annat utse kyrkoherden och kyrkorådets ordförande till representanter i bolaget. Det framgick också av beslutet att församlingen hade för avsikt att senare

förvärva bolaget från Kyrkans Vård och Omsorg i Sverige AB. En person begärde beslutsprövning av beslutet under åberopande av att beslutet inte hänförde sig till något som var en angelägenhet för församlingen. Klaganden menade att beslutet de facto innebar att församlingen startade en begravningsbyrå och menade att detta inte var förenligt med kyrkoordningen och inte heller med begravningslagen. Domkapitlet fann att beslutet om samarbetet inte stod i strid med vare sig kyrkoordningen eller någon annan rättregel som kyrkan har att följa.

Beslutet överklagades till Överklagandenämnden som, efter att ha redogjort för såväl innehållet i gällande bestämmelser som den diskussion som förevarit inom kyrkan angående begravningsverksamhet i kyrkans regi, konstaterade att beslutet – särskilt med beaktande av att församlingen avsåg att köpa aktierna i bolaget – inte kunde uppfattas på något annat sätt än att församlingen i aktiebolagsform skulle bedriva begravningsbyråverksamhet. Man anförde sedan;

”Att bedriva denna typ av näringsverksamhet är såsom Ekonomi- och egendomsutskottet framhållit problematiskt ur flera aspekter. Det gäller t.ex. beskattning och konkurrenslagstiftning samt lagstiftningen kopplad till huvudmannaskapet för begravningsverksamheten.

Med hänsyn till det anförda finner Överklagandenämnden att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet, vare sig självständigt eller tillsammans med annan, och att det klandrade beslutet således är oförenligt med regleringen i kyrkoordningen. Domkapitlets beslut skall därför undanröjas och det klandrade beslutet upphävas.”

I beslutet från 2012 var de materiella förutsättningarna likartade men detta beslut fattades av pastoratet efter det att kyrkoordningen förtydligats avseende församlingarnas möjligheter att bedriva näringsverksamhet. Överklagandenämnden fann, efter att ha framhållit att kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2010:7 uttalat att den nya lydelsen av 2 kap. 1 § (nu 2 kap. 2 §) inte var avsedd att ändra rättsläget avseende begravningsbyråverksamhet, att det inte fanns skäl för nämnden att göra något annat ställningstagande än det man gjort i beslut 22/2007, innebärande att det inte kan anses vara en uppgift för Svenska kyrkans församlingar att bedriva begravningsbyråverksamhet.

Uppdraget till kyrkostyrelsen

I motion 2013:86 till 2013 års kyrkomöte föreslogs bland annat att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag ”att utarbeta förslag till definition som tydliggör gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet med begravningsbyråverksamhet”.

Organisationsutskottet, som i sitt betänkande O 2013:5 föreslog kyrkomötet att avslå motion 2013:86, konstaterade som utgångspunkt för sin diskussion att det å ena sidan redan bedrivs flera begravningsbyråer i kyrklig regi och att det å andra sidan föreligger tillsynsärenden beträffande sådan verksamhet i ett par stift. Man konstaterade också att det inom Svenska kyrkan pågår ett samtal kring hur man ska se på frågan om kyrkliga begravningsbyråer och att i många delar, som var och en för sig skulle kunna sägas vara avgörande för frågan om Svenska kyrkan bör bedriva begravningsbyråverksamhet, är frågetecknen omfattande. Utskottet ansåg därför att åtgärder behövde vidtas i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer.

Kyrkomötet beslöt på Organisationsutskottets förslag att, med anledning av den ovan nämnda punkten i motion 2013:86, uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet.

KsSkr 2014:2
Bilaga 2

Analys av begreppen och deras gränser

Huvudmannaskapet för begravningsverksamheten

Huvudmannaskapet

Församlingarna inom Svenska kyrkan är huvudmän för begravningsverksamheten på alla orter i Sverige utom i Tranås och Stockholms kommuner där begravningsverksamheten är kommunaliserad. Innebörden av huvudmannaskapet framgår av 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Där definieras huvudman som ”församling inom Svenska kyrkan eller kommun som ska anordna och hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda inom ett visst geografiskt avgränsat förvaltningsområde.” Skyldigheten gäller gentemot alla, oberoende av trostillhörighet. Huvudmannen ska också tillhandahålla särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet samfund.

Huvudmannen ska se till att det finns ett tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag samt att begravningsplatsen får sådan utformning och vårdas på ett sätt som stämmer överens med gällande bestämmelser och därigenom hålls i ett ordnat och värdigt skick. Härtill kommer att huvudmannen har att svara för de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten.

Begravningsverksamhet

I 1 kap. 1 § begravningslagen definieras begravningsverksamhet som ”de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser”.

Vad som närmare ingår i begravningsverksamheten kan utläsas av 9 kap. 6 § samma lag där det anges vilka tjänster som ingår i begravningsavgiften. För den som var folkbokförd inom en huvudmans förvaltningsområde ska huvudmannen enligt paragrafen, utan kostnad för dödsboet, tillhandahålla gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år. Huvudmannen ska vidare tillhandahålla gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav samt transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser. Huvudmannen ska också tillhandahålla kremering, en lokal för förvaring och visning av stoftet, samt en lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Utöver detta finansierar begravningsavgiften också alla de olika övriga åtgärder som har ett direkt samband med förvaltningen av de allmänna begravningsplatserna. Förvaltningen består av administration, skötsel, drift och underhåll av begravningsplatsen, vari även innefattas vård av allmänna ytor samt vård och bevarande av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser. Även nyanläggning av begravningsplatser ingår i förvaltningen. Huvudmannen har vidare att anskaffa samt svara för drift och underhåll av de byggnader och inventarier som är nödvändiga för verksamheten på begravningsplatsen. Tjänster som mottagande av stoft för förvaring och visning, tillsyn av gravanordningar och kontakter med gravrättsinnehavare i

samband med detta räknas också till förvaltningen. Som exempel på byggnader som kan vara nödvändiga för begravningsverksamheten kan nämnas gravkapell, krematorium, lokal för förvaring och visning samt ekonomibyggnader inklusive utrymmen för personal.

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsynen av begravningsverksamheten. Länsstyrelsen har också att utse begravningsombud vilka har till uppgift att granska hur huvudmannen, i de fall det är en församling, tar tillvara icke kyrkotillhörigas intressen. Även begravningsombudets verksamhet bekostas av begravningsavgiften.

Skötselåtaganden som gjorts före relationsförändringen år 2000 betraktas som verksamhetskostnader i begravningsverksamheten. De äldre skötselåtagandena gjordes i en tid då andra förutsättningar gällde för församlingarnas ekonomi och då särredovisning av begravningsverksamhetens kostnader inte var regel. Mot denna bakgrund ansåg regeringen i sin proposition *Staten och trossamfunden* (prop. 1998/99:38) att det var rimligt att kostnaden för dessa fortsatt skulle betraktas som en kostnad i begravningsverksamheten och betalas av begravningsavgiften. Skötselåtaganden som gjorts efter relationsförändringen kan dock inte belasta begravningsavgiften utan måste ske på ett sätt som ger full kostnadstäckning genom enskilda avgifter, se mer nedan.

Gränserna för huvudmannaskapet för begravningsverksamheten

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1983:763) ligger ansvaret för det omedelbara omhändertagandet av avlidna inte på begravningshuvudmannen utan på sjukvårdshuvudmannen. Sjukvårdshuvudmannen kan, beroende på var dödsfallet inträffar, vara antingen en landstingskommun eller en primärkommun.

I övrigt vilar det normalt på den enskilde, vanligtvis ett dödsbo, att, själv eller genom annan, utföra de uppgifter i samband med begravning som inte omfattas av begravningsavgiften. Vanligen utförs merparten av dessa uppgifter för dödsboets räkning av en begravningsbyrå mot vederlag. Det finns dock inget som hindrar att dödsboet själv utför en, flera eller samtliga av uppgifterna. Exempel på sådana tjänster kan vara, svepning, anskaffande av kista och gravsten samt annonsering och liknande åtgärder.

Även sådant som skötselåtaganden¹, tillhandahållande av växter, plantering och annan utsmyckning avseende den enskilda gravplatsen, faller utanför begravningsverksamheten. Detta är uppgifter som huvudmannen inom ramen för gällande kompetensregler frivilligt kan åta sig².

Inte heller begravningsceremoni med därtill hörande officiant, musiker, bärare m.m. eller minnesstund med förtäring ingår i begravningsverksamheten. När den avlidna tillhörde Svenska kyrkan har dödsboet rätt till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkan. Kostnaden för detta ingår i kyrkoavgiften. Andra samfund har avskedsceremonier i egna lokaler. För dessa ceremonier har Svenska kyrkan inget ansvar och de bekostas av det andra samfundet, av dödsboet eller av annan. Huvudmannen berörs endast genom sitt ansvar i förekommande fall för lokalen och för transporten av den avlidne till och från lokalen.

¹ Se dock ovan vad som sägs om skötselåtaganden som gjorts före relationsförändringen 2000.

² Eftersom tillhandahållande av gravskötsel är ett frivilligt åtagande och även andra, till exempel privata entreprenörer, kan erbjuda gravskötsel uppstår genom gravskötselavtalet ett rent konsumentförhållande mellan församlingen och den enskilde gravrättsinnehavaren som regleras av konsumenttjänstlagen (1985:716). Då det är församlingen som är den juridiska personen tecknas avtalet mellan församlingen och den enskilde gravrättsinnehavaren.

Allmänt om kyrklig näringsverksamhet

Med näringsverksamhet menas vanligtvis en verksamhet som är varaktig och yrkesmässig och som har ett förvärvssyfte. Det behöver dock inte finnas ett vinstsyfte för att det ska vara fråga om näringsverksamhet. För en församling bör det vara fråga om verksamhet som antingen är självfinansierande eller som tillför finansiering till församlingens övriga verksamhet och som alltså inte kyrkoavgiftsmedel, gåvor eller liknande svarar för.

I vilken organisationsform en verksamhet bedrivs är normalt inte ensamt avgörande men kan få betydelse för en prövning av huruvida en viss verksamhet utgör näringsverksamhet. Näringsverksamhet sker ofta i bolagsform eller i form av ekonomiska föreningar etc. och om en församling väljer att bedriva viss verksamhet i t.ex. aktiebolagsform torde man kunna sluta sig till att det är fråga om näringsverksamhet. En församling kan dock även bedriva näringsverksamhet i egen regi.

För att en församling ska få bedriva näringsverksamhet krävs också, som nämnts ovan, att verksamheten har en naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift. I av kyrkostyrelsen 2011 fastställda *Råd vid bedrivande av näringsverksamhet* konkretiserar kyrkostyrelsen hur man anser att begreppet naturlig anknytning ska tolkas. Man anför här att det ska finnas ett samband mellan näringsverksamheten och den grundläggande uppgiften. Sambandet kan bestå i antingen att verksamheten i sig är ett utflöde av församlingens grundläggande uppgift (t.ex. förskoleverksamhet) eller att verksamheten skapar bättre förutsättningar för församlingen att kunna utföra den grundläggande uppgiften (t.ex. fastighetsskötsel och administration). Ren finansieringsverksamhet – som bara syftar till att församlingen ska ”tjäna pengar” – faller alltså utanför. Verksamheten får inte upplevas som helt främmande för Svenska kyrkan. Det får inte råda någon oklarhet om vad Svenska kyrkan står för. Den grundläggande tron, bekännelsen och läran måste komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Det måste således finnas en begriplig koppling mellan näringsverksamheten och församlingen som församling. Vidare anför kyrkostyrelsen att församlingen bör agera så att man inte negativt påverkar närsamhället och dess näringsliv. Det är därför viktigt att en av församlingen bedriven näringsverksamhet uppfattas ske på sunda konkurrensmässiga grunder. Den skattegynnade situation som församlingen har som församling får alltså inte användas för att ge otillbörliga konkurrensfördelar. Verksamheten får, enligt kyrkostyrelsen, inte heller bli av sådan omfattning att arbetet med den grundläggande uppgiften kommer i andra hand.

Särskilt om kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning

Överklagandenämnden hänvisade i sitt beslut 2007 till problem vad gäller till exempel ”konkurrenslagstiftningen samt lagstiftningen kopplad till huvudmannaskapet för begravningsverksamheten”. Frågan är då om det finns något hinder enligt konkurrenslagstiftningen för en församling som är huvudman för begravningsverksamheten att bedriva näringsverksamhet i samband med begravning. Så skulle t.ex. kunna vara fallet om de myndighetsuppgifter som ingår i huvudmannaskapet skulle kunna tolkas som en konkurrensfördel för församlingen. Denna fråga, i relation till begravningsbyråverksamhet, utreddes särskilt inom ramen för utredningen *Arbetsformer i förändring*. Utredningen bekräftade inte nämndens farhågor utan konstaterade att det inte finns någon

”...rättsregel som förbjuder den som har någon form av myndighetsuppgift att engagera sig på den öppna marknaden i konkurrens med privata företag. Konkurrenslagen innehåller dock vissa regler för hur verksamheten får bedrivas.

Konkurrensverket har också utfärdat en rekommendation att näringsverksamhet ska särskiljas från de myndighetsuppgifter som den aktuella aktören sköter. Det skulle innebära att näringsverksamheten ska bedrivas i en annan juridisk organisation. Detta är dock bara en rekommendation.” (SKU 2009:2, sid. 120 f.)

Det kan också noteras att regeringen, i sin proposition Staten och Trossamfunden (prop. 1998/99:38, sid. 99) gett uttryck för uppfattningen att definitionen av begravningsverksamhet i begravningslagen inte ska ses som en kompetensregel och att det därför inte finns något som hindrar att en huvudman utför även andra uppgifter är de som ingår i begravningsverksamheten. Finansieringen av sådana uppgifter måste dock ske på annat sätt än genom begravningsavgiften.

Även om gränsdragningen mot vad som utgör begravningshuvudmannens ansvar inte är svår att dra måste hänsyn också tas till gränsen mot sådant som kan beskrivas som begravningsbyråverksamhet. Den relevanta frågan blir egentligen vilka uppgifter i samband med en begravning som kan utföras av en församling inom ramen för en av församlingen bedriven näringsverksamhet utan att det för den skull blir fråga om *vare sig* begravningsverksamhet eller begravningsbyråverksamhet. Det måste därför försöka klarläggas vad som kan tänkas innefattas i begreppet begravningsbyråverksamhet och då särskilt vad Överklagandenämnden i sina beslut kan ha avsett med begreppet.

Begravningsbyråverksamhet

Begreppet begravningsbyrå är inte definierat i lag. Dock finns det naturligtvis i praktiken en rad uppgifter som en begravningsbyrå normalt sett åtar sig och som man därför kan betrakta som ”typisk” begravningsbyråverksamhet när de utförs inom ramen för en näringsverksamhet.

I promemorian *Begravningsbyrå i församlingsregi* som 2012 upprättades som ett led i kyrkostyrelsens fördjupade analys av frågan om kyrkligt bedrivna begravningsbyråer gjordes en genomgång av vilka tjänster några av begravningsbyråerna på marknaden³ tillhandahöll. Av denna redovisning framgår att det finns en stor mängd uppgifter som kan tillhandahållas av en begravningsbyrå. Vissa av dessa uppgifter kan uppfattas som mer typiska för begravningsbyråverksamheten, såsom omhändertagande av den avlidne med tvättning, kamning, rakning och påklädning eller svepning m.m., försäljning av kistor och urnor, annonsering samt försäljning av nya gravstenar och rengöring/komplettering av befintliga sådana. Att tillhandahålla här uppräknade varor/tjänster kan sägas vara centrala för en begravningsbyrås verksamhet och har ett omedelbart samband med begravningen.

Det finns också sådant som har ett omedelbart samband med begravningen och som ofta utförs av en begravningsbyrå men som många gånger kanske lika gärna skulle kunna utföras av enskilda sörjande med bistånd av församlingen. Ett exempel är bokning av kyrkan som ju ändå i praktiken görs av församlingen men där det inte sällan är en begravningsbyrå som ringer till kyrkan och bokar. Bokning av präst och tid för samtal med prästen, psalmval och eventuell bokning av församlingslokal för

³ Kyrkans begravningsbyrå i Fagersta, Toarps begravningsjänst och Fonus.

minnesstund är andra exempel på sådant som kan ske genom direkt kontakt mellan dödsboet och församlingen men där en begravningsbyrå ofta agerar mellanhand.

En del begravningsbyråer tillhandahåller även sådant som inte har omedelbart samband med begravningen men som aktualiseras av ett dödsfall. Som exempel på denna typ av tjänster kan nämnas boutredning och förvaltning av dödsboet, bouppteckning, arvskifte och avveckling av dödsboet samt hjälp med att efterforska okända försäkringar och hjälp med ansökan om ekonomiskt bistånd från kommunen.

Också tjänster som inte har något omedelbart tidsmässigt samband med, men ändå en koppling till ett dödsfall tillhandahålls av somliga begravningsbyråer. Härmed avses sådant som bistånd vid upprättande samt förvaring av testamente, gåvobrev och äktenskapsförord.

En tänkt gräns för begravningsbyråverksamhet

Det Överklagandenämnden i sina beslut tog ställning till var frågan om tillåtligheten av att bedriva ”begravningsbyrå”. Överklagandenämnden gick dock i sina beslut inte närmare in på exakt vad man avsåg med begreppet begravningsbyrå. I det fall som Överklagandenämnden 2007 hade att bedöma var det fråga om en tämligen omfattande verksamhet som skulle bedrivas under namnet Kyrkans Begravningsbyrå AB. I 2012 års ärende, var det däremot inte i detalj klarlagt vilken typ av verksamhet församlingen avsåg att bedriva men i det inriktningsbeslut samfällda kyrkofullmäktige fattat beskrevs verksamheten som ”begravningsbyråverksamhet”.

En möjlig tolkning av besluten är att Överklagandenämnden avsåg all form av näringsverksamhet i samband med begravning. För detta skulle kunna tala att Överklagandenämnden särskilt lyfter fram konkurrensfrågan och kopplingen till huvudmannaskapet som problematiska. Denna typ av problematik gör sig ju gällande, fastän kanske med mindre styrka, även om församlingen endast tillhandahåller en eller några få av de tjänster en begravningsbyrå normalt tillhandahåller.

En annan möjlig tolkning skulle kunna vara att besluten egentligen endast avser verksamhet i vilken tillhandahålls samtliga de tjänster som en begravningsbyrå normalt tillhandahåller och som bedrivs under beteckningen begravningsbyrå. Kanske kan man tänka sig att Överklagandenämnden, i vart fall 2012, hade ställt sig mer positiv till en näringsverksamhet som i och för sig hade samband med begravning men som inte på ett så tydligt sätt utgjorde begravningsbyråverksamhet? En sådan tolkning vinner stöd av att en församling som huvudregel får bedriva näringsverksamhet om den har en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Överklagandenämndens uttydning av denna bestämmelses närmare innebörd kan sägas innebära att begreppet ”naturlig anknytning” har avgränsats till att i vart fall inte omfatta sådan begravningsverksamhet som var aktuell i de båda avgörandena. En sådan begränsning av vad som kan rymmas i begreppet bör inte tolkas alltför extensivt. Det kan också hävdas att eftersom begreppet inte har någon klar och entydig definition kan det inte heller finnas några hinder för en begravningsbyrå att bedriva vilken verksamhet som helst, t.ex. tillhandahålla gravskötseljänster och anordna/hyra ut lokal för minnesstund. Man kan svårigen tänka sig att Överklagandenämnden menat att begreppet ska tolkas så att inte heller denna typ av verksamhet vore tillåten.

Slutsatsen måste bli att det inte går att uttala sig säkert om vilken innebörd Överklagandenämnden lägger i benämningen begravningsbyråverksamhet. Av nämndens motivering framgår dock att inte enbart en verksamhets beteckning som

begravningsbyrå utan även verksamhetens innehåll är av betydelse för frågan om tillåtligheten.

Det måste anses stå klart att Överklagandenämnden i vart fall menat att begreppet inrymmer tjänster som typiskt sett tillhandahålls av en begravningsbyrå. Till dessa tjänster får, som ovan angivits, räknas omhändertagande av den avlidne med tvättning, kamning, rakning och påklädning eller svepning m.m., försäljning av kistor och urnor, annonsering samt försäljning av nya gravstenar och rengöring/komplettering av befintliga sådana.

Övriga uppgifter som i och för sig många begravningsbyråer normalt åtar sig är sådana att de kanske inte omedelbart måste anses träffas av förbudet mot att bedriva begravningsbyråverksamhet. Det måste t.ex. anses klart att Överklagandenämndens beslut inte utgör hinder för en församling att mot vederlag tillhandahålla gravskötseljänster och anordna samt hyra ut lokal för minnesstund. Någonstans mellan dessa ytterligheter går gränsen.

Slutsatser

Utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning

Att dra en tydlig gräns kring vad som utgör huvudmannens ansvar för begravningsverksamheten är inte särskilt komplicerat. Det framgår, som beskrivits ovan, direkt av begravningslagen vilka uppgifter begravningshuvudmannen obligatoriskt har att svara för. Dessa uppgifter bekostas av begravningsavgiften. Begravningshuvudmannen *måste* tillhandahålla dessa tjänster och samtidigt är det inte tillåtet för en begravningshuvudman att låta även andra tjänster omfattas av begravningsavgiften.

Däremot synes det svårt att finna något större utrymme för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning som inte utgör *vare sig* begravningsverksamhet eller begravningsbyråverksamhet. Många av de tjänster som tillhandahålls av begravningsbyråer utan att kunna karaktäriseras som typiska begravningsbyråtjänster har inte någon omedelbar koppling till begravningen och torde inte heller kunna anses ha någon naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften. Exempel på sådana tjänster är boutredning, dödsboförvaltning och arvskifte samt upprättande m.m. av testamente, gåvobrev och äktenskapsförord.

En del annat, såsom att bistå efterlevande med ansökan om kommunalt bistånd m.m., torde kunna sägas ha viss anknytning till församlingens grundläggande uppgift och ett visst samband med begravningen men det torde av flera skäl inte vara acceptabelt att församlingen i förvärvssyfte erbjöd sådan hjälp mot vederlag. Församlingen torde kunna erbjuda denna typ av bistånd men inte inom ramen för näringsverksamhet, utan då som ett led i den diakonala verksamheten.

Slutsatsen blir att det egentligen endast återstår ett fåtal tjänster som en församling skulle kunna tillhandahållas inom ramen för en *näringsverksamhet* i samband med begravning utan att det för den skull ses som otillåten begravningsbyråverksamhet. För det första torde det vara fullt möjligt för de församlingar som så kan och önskar att mot vederlag från dödsboet hyra ut lämplig lokal för hållande av minnesstund och i samband med detta även erbjuda förtäring. Ett annat exempel är tillhandahållande av gravskötseljänster. Redan idag tillhandahåller många församlingar dessa tjänster inom ramen för näringsverksamhet och det har nog aldrig uppfattats som något som inte skulle vara tillåtet.

Man skulle förmodligen också kunna tänka sig att den församling som själv driver upp växter till utsmyckning av kyrkogården och kyrkan, som en

sidoverksamhet också skulle kunna sälja blomsterarrangemang till enskilda. Begravningsbyrån på orten skulle då inte utgöra konkurrent utan i stället möjligen den största kunden. En sådan verksamhet skulle svårigen kunna beskrivas som begravningsbyråverksamhet samtidigt som den, i enlighet med vad kyrkostyrelsen uttalat i sina råd för bedrivande av näringsverksamhet, torde kunna anses ha en naturlig anknytning till den grundläggande uppgiften.

Det kan noteras att i det fall en församling tillhandahåller här uppräknade tjänster inom ramen för en näringsverksamhet bedrivs denna av församlingen i egenskap av församling i Svenska kyrkan och inte i egenskap av huvudman för begravningsverksamheten. I de fall församlingen inte erhåller full kostnadstäckning för sina åtaganden kommer förlusterna att drabba församlingsverksamheten.

Övrigt

Utöver de ovan nämnda tjänsterna torde utrymmet för kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning vara i stort sett obefintligt. Som något berörts ovan finns det emellertid tjänster som idag ofta utförs av en begravningsbyrå men där, inte minst på grund av tjänsternas koppling till begravningsgudstjänsten, församlingen skulle kunna spela en mer aktiv roll än vad som idag på en del håll är fallet, dock inte som näringsidkare utan som församling i Svenska kyrkan.

Redan i samband med kyrkomötesbehandlingen av motion 2004:22 om rikstäckande kyrklig begravningsbyrå framhöll kyrkolivsutskottet i sitt yttrande till ekonomi- och egendomsutskottet att församlingarnas arbete med begravningsfrågorna behövde bli mer genomreflekterat för att kunna möta de sörjandes behov och för att kunna kommunicera de möjligheter som församlingen erbjuder till stöd. Utskottet konstaterade att den utveckling som hade skett hade inneburit att församlingens anställda på många platser sist av alla kommer in i de sörjandes sammanhang och efterfrågade större tillgänglighet så att anhöriga kunde nå församlingens anställda (KL 2004:2y).

I sin skrivelse om näringsverksamhet i församlingsregi till kyrkomötet 2010 (KsSkr 2010:7) återkom kyrkostyrelsen till denna fråga;

”Kyrkostyrelsen vill dock i detta sammanhang peka på de möjligheter som finns att inom ramen för såväl huvudmannaskapet som uppdraget som församling i Svenska kyrkan på olika sätt förbättra sin service mot allmänheten utan att det för den skull blir att betrakta som begravningsbyråverksamhet. Begravningsbyråverksamhet är nämligen inte, som Kyrkostyrelsen ser det, något entydigt begrepp. En begravningsbyrås tjänster kan bestå av allt från kistförsäljning till hjälp med tidsbokningar, psalmval och kontakter med kyrkogårdspersonal. En hel del av dessa uppgifter kan mycket väl hanteras av församlingen.”

Kyrkostyrelsen framhöll att det redan ges råd och stöd till anhöriga som möter kyrkans personal, både i församlingen och i annan verksamhet där församlingspersonal medverkar, t.ex. inom sjukhuskyrkan och menade att det inte torde möta något hinder att det finns någon form av samordnande funktion i församlingens regi dit människor kan vända sig när någon anhörig har avlidit. I församlingen finns ju alltid tillgång till personal som på ett eller annat sätt blir engagerad vid en begravning, såsom präst, kyrkomusiker och kyrkogårdspersonal. Kyrkostyrelsen pekade på att en väl fungerande organisation för rådgivning, tidsbokningar och allt det övriga som hänger samman med en begravning är ett bra

sätt för församlingen att underlätta och förbättra kontakterna med allmänheten. Man framhöll också att mycket av det man beskrivit var sådant som av tradition tidigare hade skötts av kyrkan men som under de senare årtiondena alltmer hade kommit att tas om hand av begravningsbyråbranschen.

I samband med behandlingen av motion 2013: 86 gav kyrkomötet kyrkostyrelsen ytterligare ett uppdrag. Kyrkostyrelsen fick i uppdrag att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga. Av organisationsutskottets betänkande O 2013:5 framgår att utskottet såg framför sig att ett konkret sätt att arbeta med dessa frågor kan vara att inbjuda till samtal om begravningspastoralens innehåll, utformning och användning, allt med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning. Inom ramen för det nu beskrivna uppdraget kommer de här berörda frågorna att kunna närmare analyseras och konkretiseras.

Bilaga 3

Övrig rapportering från kyrkostyrelsen

KsSkr 2014:2
Bilaga 3

Kyrkostyrelsen lämnar i denna bilaga information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

Rapport Dela tro – dela liv

Satsningen på undervisning och mission för alla åldrar.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2012 om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Hösten 2012 beslutade kyrkomötet om ekonomiska ramar på 60 miljoner för satsningen som löper under perioden 2013 – 2018. Beslutet följdes av en förberedelsefas som avslutas under sommaren 2014 och övergår i en genomförandefas från och med hösten 2014.

Under förberedelsefasen har överläggningar för samråd, planering och konkretisering prioriterats. Kyrkostyrelsen har överlagt med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet om såväl namnet på satsningen som prioriterade delområden. Fortsatta samtal har hållits med flera stiftsstyrelser och stiftsstyrelsernas förste vice ordförande. Under kyrkomötets första session 2013 informerades kyrkolivsutskottet. Kyrkolivsutskottet hade även inbjudit ledamöter i övriga utskott till informationen. Samråd har skett med organisationer som exempelvis Svenska Kyrkans Unga. Medarbetarna inom Dela tro – dela liv på nationell nivå har vidare medverkat vid stiftssamlingar av olika slag för diskussion om satsningen. Stiftskanslidirektörerna hålls fortlöpande uppdaterade

Den 21–22 oktober 2013 samlades tre medarbetare från varje stiftskansli till en workshop om Dela tro – dela liv, tillsammans med medarbetare från kyrkokansliet (med tjänstemannarepresentation även från Svenska kyrkan i utlandet). Syftet var att informera om satsningen, gemensamt arbeta vidare med en kartläggning av stiftens stödjande arbete för församlingarnas uppdrag undervisning och mission, diskutera satsningens möjligheter samt ge incitament för stiftens fortsatta arbete med Dela tro – dela liv. Under workshopen fördes fördjupande samtal om möjligheterna att berika församlingarnas grundläggande uppgift och det vi gemensamt kan göra för att stödja detta. Workshopen följs upp under våren 2014 då stiftskanslierna besöks av ansvariga på nationell nivå för Dela tro – dela liv. Delsatsningar och samarbetsformer diskuteras och planläggs.

Anvisningar för hur man kan ansöka hos kyrkostyrelsen om ekonomiska medel till delsatsningar inom Dela tro – dela liv har tagits fram och bejakats av kyrkostyrelsens arbetsutskott (kyrkostyrelsens arbetsutskott 2014-02-14, § 22). Anvisningarna bygger på de inriktningar som angavs i underlaget till kyrkostyrelsens beslut i juni 2012. Föreslagna teman för delsatsningar kommer från de överläggningar som kyrkostyrelsen höll med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet i mars 2013. För delsatsningar betonas samverkan i olika former. Stiftens har informerats om möjligheterna att ansöka om ekonomiska medel.

Tre informationsbrev om Dela tro – dela liv har hittills skickats ut. Det första i september 2013 med en infogad sammanställning och analys av minnesanteckningarna från kyrkostyrelsens överläggningar med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet. Det andra kom i december 2013. Ytterligare ett skickades i mars 2014 och innehöll bland annat information om ekonomisk fördelning till delsatsningar. Det åtföljdes av en bilaga med en övergripande inventering av stiftens

stöd till församlingarnas arbete med undervisning och mission. Informationsbreven sänds till stiftsstyrelserna, Rådet för Svenska kyrkan i utlandet, biskopsmötet och ett stort antal medarbetare på stift- och församlingsnivå. Informationsbrev skickas ut fyra gånger per år och finns tillgängliga på Dela tro – dela livs intranätsida, internwww.svenskakyrkan.se/delatrodela liv. Information och kommunikation sker också via sociala medier.

På nationell nivå har en handläggare rekryterats till Dela tro – dela liv. Vidare har en processledare utsetts och en processbeskrivning utarbetats. En referensgrupp bestående av tre stiftskanslichefer samarbetar med medarbetarna på nationell nivå och rådfrågas i beredningen av delsatsningar. För att särskilt beakta barns och ungas perspektiv inrättas under våren 2014 en referensgrupp bestående av unga. Denna grupp kommer att tillfrågas vid beredning av ansökningar om delsatsningar samt vara rådgivande för Dela tro – dela liv. Samråd sker också fortlöpande med Svenska Kyrkans Unga.

Genom den omvandling av tidigare doktorandtjänster till visstidsanställningar för disputerade forskare som Nämnden för utbildning, forskning och kultur beslutat om påbörjades ett för Dela tro – dela liv betydelsefullt arbete i slutet av 2013 och början av 2014. Sex forskningsprojekt inom det religionsdidaktiska området startades och pågår parallellt med satsningens övriga delar. Korsbefruktning kommer att ske på lämpligt sätt under perioden. Fem av projekten finansieras av ordinarie budget och ett av Dela tro – dela liv. Sistnämnda är en internationell och ekumenisk kartläggning och analys av hur andra kyrkor arbetar med undervisning och lärande. Ett sådant projekt har efterfrågats av stiftsstyrelserna. Inom de övriga forskningsprojekten studeras lärande inom det mångkulturella nätverket "Framtiden bor hos oss", meningsskapande hos körmedlemmar, historiedidaktik i relation till kyrkans kulturarv, lärande i samband med kyrkopedagogiska visningar samt kyrkans undervisning för unga och vuxna.

Inom Dela tro – dela liv planeras för en årlig konferens om aktuellt tema inom satsningen. Dessa konferenser kommer att vara öppna för alla och samarrangeras med stift. Den första konferensen hålls på Stjärnholms stiftsgård den 27–28 oktober 2014 och arrangeras tillsammans med Strängnäs stift. Temat är lärande i ett ekumeniskt och internationellt perspektiv med vuxnas lärande i särskilt fokus. I samråd med Göteborgs stift diskuteras möjligheterna att arrangera en kommande konferens med temat Bibeln. Ytterligare mötesplatser kommer att skapas fortlöpande, så exempelvis under Teologifestivalen i februari 2015 då kyrkorummets möjligheter för undervisning och lärande diskuteras under rubriken "Dela rum, dela tro, dela liv".

Prästlönetillgångar

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. 5a § i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt § 5b skyldigt att på begäran tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Vid uppmärksammande av allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar, ska kyrkostyrelsen enligt § 5c avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

Mot bakgrund av kyrkostyrelsens tillsynsansvar lämnas i likhet med de senaste två åren information om förvaltningen i Västerås och Växjö stift.

I årsredovisningsskrivelsen till 2013 års kyrkomöte informerade kyrkostyrelsen om prästlönetillgångar i Västerås stift (KsSkr 2013:2, bilaga 3, s. 107).

Prästlönetillgångar i Västerås stift är moderbolag till det helägda dotterbolaget Västerås stift Skog AB. Vidare ägdes, vid utgången av 2013, drygt 49 procent av aktierna i bolaget Global Solidarity Fund International AB (GSFI), vilket var en minskning från 2012 års innehav om 54 procent av bolaget. Detta beror på att 5 procent av aktierna i GSFI såldes till Västerås stift under 2013 och innebär att GSFI, enligt gällande redovisningsregler, gått från att vara prästlönetillgångarnas dotterbolag till att bli ett intressebolag. Vidare ägde prästlönetillgångarna 5 procent av Global Solidarity Forest Fund AB (GSFF) vid utgången av 2013. Prästlönetillgångarna var vid årsskiftet bundna av ett långsiktigt avtal om att investera 6 miljoner USD i GSFF, varav 5,7 miljoner USD (f.å. 4,5 miljoner USD) hade investerats vid utgången av 2013. GSFF har etablerat flera investeringar i Moçambique, bland annat i bolaget Chikweti Forests of Niassa, SARL. Bolaget planterar skog på avbeskogade områden i Niassaprovinzen i Moçambique. Investeringarna i Afrika har under flera år underpresterat, varför ännu ingen avkastning erhållits.

Försäljning av GSFF våren 2014

Som ett led i att hitta en uthållig framtida finansiering för investeringarna i Moçambique sålde Prästlönetillgångar i Västerås stift den 1 maj 2014 sitt innehav i GSFF till det onoterade norska skogsbolaget Green Resources AS. Green Resources betalade köpet med egna aktier och därmed blev prästlönetillgångarna delägare i det norska bolaget. I och med denna transaktion upphörde ovan nämnda investeringsavtal att gälla.

Utvärderingsresa till Moçambique 2013

Inom ramen för det tillsynsuppdrag kyrkostyrelsen har över förvaltningen av prästlönetillgångar genomfördes en utvärderingsresa till Moçambique hösten 2013. En delegation av elva personer från Västerås stift, kyrkostyrelsen, We Effect samt Världsnaturfonden besökte Maputo och Lichinga den 15-23 oktober. Utvärderingsresan har resulterat i en gemensamt skriven rapport, som har haft den faktiska verksamheten i fokus.

Lärdomar

Kyrkostyrelsen noterar att flera lärdomar kan dras av investeringen i Moçambique. De initiala kontakterna mellan Västerås stift och kyrkostyrelsen rörande investeringen innebar ett tydligt avrådande från kyrkostyrelsen, bland annat med hänsyn till riskexponering och behovet av särskild kompetens i en komplex kontext. Detta ledde dock inte till förändrade ställningstaganden i Västerås stift, utan istället till en minskad kommunikation mellan Västerås stift och kyrkostyrelsen. När väl investeringen var ett faktum förefaller det som om Västerås stifts engagemang i Moçambique delats upp, snarare än samordnats. Trots att investeringen innebar kyrkorelationer och social utveckling för lokalsamhället i Moçambique har investeringen endast hanterats av egendomsnämnden medan annat engagemang styrts av stiftsstyrelsen. I juni 2014 föreligger en situation där prästlönetillgångarna har ett mindre aktieägarande i Green Resources AS. Förändringen innebär att prästlönetillgångarnas ekonomiska intressen i Moçambique minskat, men kyrkostyrelsen menar att Västerås stift har ett fortsatt ansvar för de människor som

fått sina förutsättningar förändrade av investeringen och för stiftet i Moçambique som varit en viktig partner. Det är fortsatt en fråga om Svenska kyrkans relationer med andra kyrkor och om Svenska kyrkans internationella engagemang och ansvarstagande.

Sammantaget pekar erfarenheterna på en allvarlig brist på mekanismer för samråd och gemensamt beslutsfattande i frågor där effekterna får bäras gemensamt, oavsett var besluten fattas. Motsvarande situationer kan uppstå i framtiden där enskilda överväganden riskerar att drabba den gemensamma tillgångsmassan eller Svenska kyrkans goda anseende. Kyrkostyrelsen anser det därför angeläget att fortsätta arbetet, i samverkan med stiftet, med att inom ramen för sitt tillsyns- och uppdrag arbeta för en samsyn i förvaltningsfrågor avseende prästlönetillgångarna, till exempel beträffande innehav i onoterade värdepapper.

Prästlönetillgångar i Växjö stift

I årsredovisningsskrivelsen till 2013 års kyrkomöte informerade kyrkostyrelsen om den extrautdelning från prästlönetillgångarna som Växjö stift hade beslutat om och att styrelsen – med anledning av detta – hade anmodat Växjö stift att inbetala överskjutande särskild utjämningsavgift till den nationella nivån (KsSkr 2013:2 bilaga 3, s. 107 f.).

Med hänvisning till 58 kap. 18 § i kyrkoordningen (omprövning i särskilda fall) överklagade Växjö stift i juli 2013 kyrkostyrelsens beslut om inbetalning hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Stiftet yrkade i första hand att Överklagandenämnden skulle upphäva kyrkostyrelsens beslut och i andra hand att Överklagandenämnden skulle undanröja beslutet och överlämna ärendet till kyrkostyrelsen för ny behandling. Överklagandenämnden beslöt den 29 november 2013 att avslå Växjö stifts ansökan om omprövning med motiveringen att det, mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet, inte fanns synnerliga skäl för att pröva ärendet på nytt. Därmed står kyrkostyrelsens beslut fast.

Kyrkostyrelsen har därefter, vid flera tillfällen, på nytt anmodat Växjö stift att inbetala den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor. Stiftsstyrelsen har vid ett sammanträde den 11 juni 2014 beslutat att begäran om inbetalning tas upp i samband med det sedan tidigare planerade mötet mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelsen i Uppsala den 7 oktober 2014. Kyrkostyrelsen har den 23 juni 2014, på plats i Växjö, fört samtal med stiftsstyrelsen. Vid samtalet kunde konstateras att kyrkostyrelsen och stiftsstyrelsen har olika uppfattningar om innebörden av Överklagandenämndens beslut. Någon inbetalning har ännu inte skett.

Prästlönetillgångarna är inte att se som ett enskilt stifts tillgångar utan som en samlad egendomsmassa som är till för hela trossamfundet Svenska kyrkan (kyrkliga ändamål). Kyrkomötet har i kyrkoordningen beslutat att hälften av prästlönetillgångarnas avkastning ska hänföras till det gemensamma utjämningsystemet. Genom utjämningsen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna ömsesidig solidaritet och därmed blir det möjligt för Svenska kyrkan att upprätthålla en rikstäckande verksamhet.

I kyrkostyrelsens övergripande ansvar för utjämningsystemet ingår att se till att detta syfte med utjämningsen förverkligas. Kyrkostyrelsen ser därför mycket allvarligt på den nu uppkomna situationen. Det förhållandet att stiftsstyrelsen i Växjö stift trots anmodan ännu inte har inbetalat den överskjutande särskilda utjämningsavgiften visar på en bristande följsamhet, inte bara mot kyrkomötets intentioner med utjämningsystemet utan också mot den inomkyrkliga rättsordningen.

Kyrkostyrelsen avser, mot bakgrund av det anförda, att ompröva sitt tidigare beslut om stiftsbidrag för år 2015 till Växjö stift och kommer därutöver att överväga vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas med anledning av den uppkomna situationen.

KsSkr 2014:2
Bilaga 3

Tillkommande information 2014-09-22

Den 27 augusti 2014 lämnade kyrkostyrelsen preliminärt besked om stiftsbidrag för 2015 till samtliga stift utom Växjö stift. Samtidigt informerades Växjö stift skriftligen om att något preliminärt besked för stiftet inte kunde lämnas med anledning av pågående beredning i kyrkostyrelsen.

Den 17 september 2014 inkom en skrivelse från Växjö stift till kyrkostyrelsen enligt vilken stiftsstyrelsen, vid sitt sammanträde den 12 september, beslutat att inbetala den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor. Stiftsstyrelsen uppger i skrivelsen att man fattat beslutet av solidaritetsskäl gentemot övriga stift och församlingar. Enligt uppgift från stiftet kommer inbetalningen att verkställas så snart tiden för att klaga på stiftsstyrelsens beslut har löpt ut vilket, när detta skrivs, ännu inte har skett.

Tillkommande information 2014-10-24

Växjö stift har i sin tidigare nämnda skrivelse till kyrkostyrelsen framfört bl.a. följande.

Stiftsstyrelsen vidhåller att beslutet att de aktuella medlen skulle tillfalla församlingarna i Växjö stift togs i enlighet med vid tidpunkten för beslutet gällande regler.

Den ansökan om prövning hos Överklagandenämnden av kyrkostyrelsens ovan nämnda beslut som stiftsstyrelsen gjorde fann inte nämnden skäl att bevilja. Kyrkostyrelsens beslut står därmed fast. Någon prövning av saken har dock inte skett.

Det beslut som stiftsstyrelsen nu fattat har skett i solidaritet med övriga stift och församlingar i Svenska kyrkan som kommer i åtnjutande av utjämningsystemet.

Den 14 oktober 2014 har Växjö stift inbetalat den överskjutande särskilda utjämningsavgiften om 32 490 000 kronor till trossamfundets konto. Den 15 oktober 2014 har kyrkostyrelsen lämnat preliminärt besked om stiftsbidrag för 2015 till Växjö stift. Kyrkostyrelsen välkomnar stiftsstyrelsens ställningstagande och att betalning nu har skett. Några ytterligare åtgärder från kyrkostyrelsens sida är därmed inte aktuella.

Riktat församlingsbidrag

Inledning

Stiften rapporterar årligen om användningen av riktat församlingsbidrag. Denna rapport bygger på den information som stiften lämnat våren 2014.

Bakgrund

Kyrkomötet beslutade 2009 om ett riktat församlingsbidrag (RFb) på 100 miljoner kronor årligen destinerat till församlingar år 2011 och 2012 att användas till

åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering.

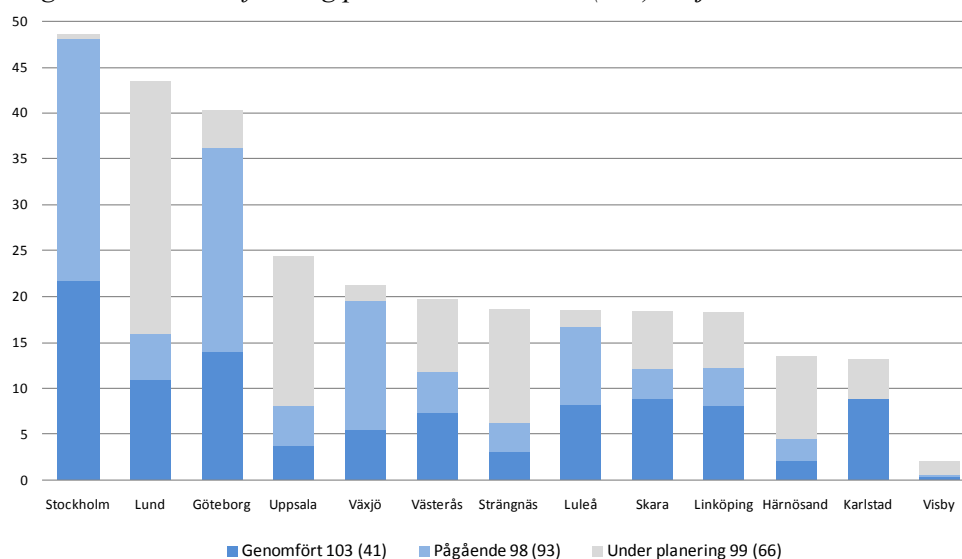
Medlen, som är en form av omställningsbidrag, avsattes proportionerligt till stiftet, utifrån antalet kyrkotillhöriga i varje stift per den 1 januari 2010. Respektive stift ansvarar för att använda bidraget utifrån de behov stiftet bedömer finns och de kriterier stiftet definierar samt att rekquirera medel från den nationella nivån.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2011 om en förlängd tid för stiftens rekvisition av bidraget vilket innebär att RFb 2011 kan rekquireras intill utgången av 2013 och RFb 2012 intill utgången av 2014. Detta betyder samtidigt att den sammanlagda period som bidraget för respektive år är tillgängligt kan sträcka sig över tre år, 2011-2013 respektive 2012-2014.

Kyrkomötet beslutade 2012 om RFb för 2013. På motsvarande sätt beslutade kyrkomötet 2013 om RFb för år 2014. Båda bidragen beslutades att vara i samma omfattning och på samma grunder som tidigare år. För år 2014 skedde ett tillägg i skrivningen ovan *åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering varvid barn och ungas behov särskilt bör beaktas*. Budgetutskottet betonade att avsikten inte var att snäva in RFb eftersom arbetet med gemensamma stödfunktioner ännu pågår.

RFb för 2011-2013 uppgår sammanlagt till 300 miljoner kronor och ingår i nedanstående redovisning. RFb för 2014 på 100 miljoner kronor ingår därmed inte. Belopp anges i miljoner kronor, där inte annat anges och inom parentes anges jämförelsetal från perioden 2011-2012.

Diagram 1. Total omfattning på beslutat RFb 300 (200) miljoner kronor

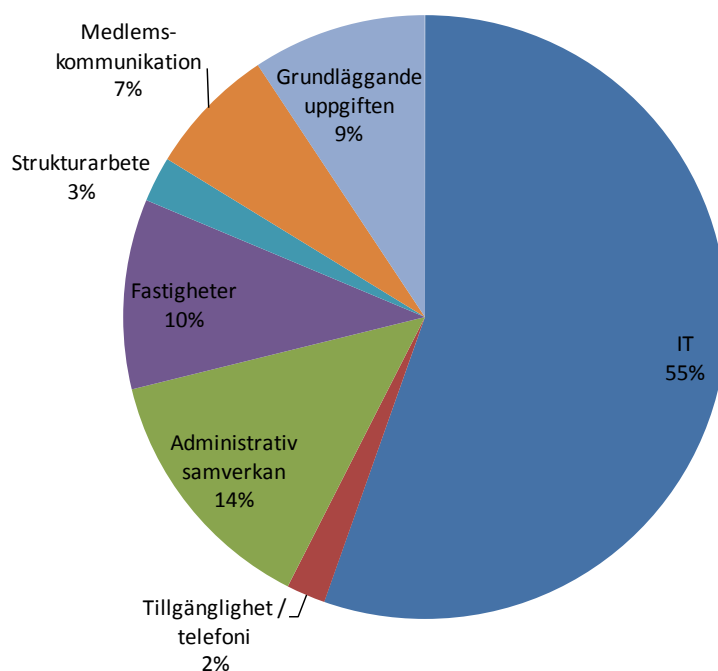
Den totala omfattningen av beslutat RFb delas upp i kategorierna genomfört, pågående och under planering, dvs. av stiftet ännu ej fördelade medel. Sammanlagt har 34 (21) procent av den möjliga volymen genomförts, 33 (47) procent är pågående och 33 (33) procent är under planering.

Genomförda och pågående projekt

Den huvudsakliga inriktningen för genomförda projekt är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter och den grundläggande uppgiften.

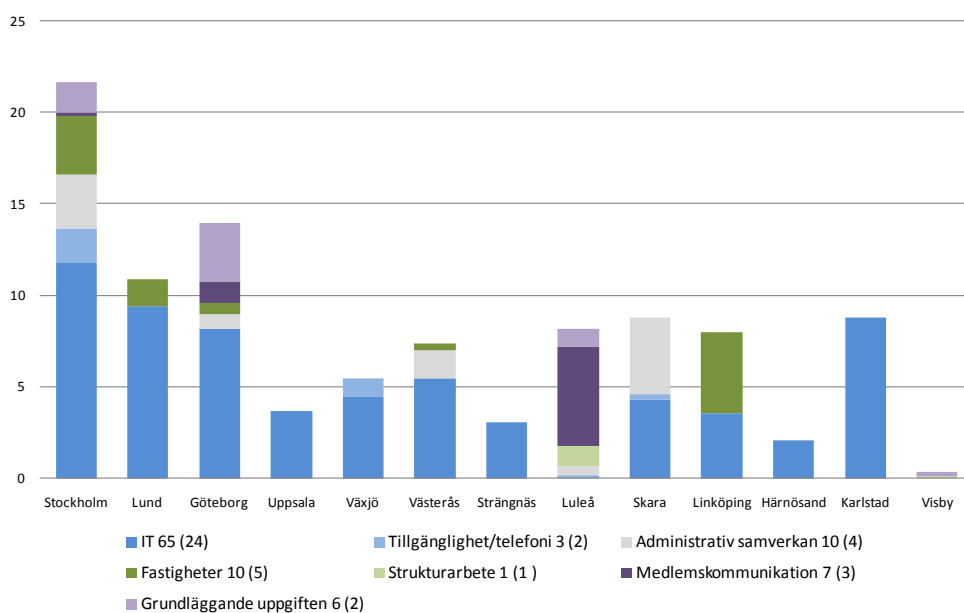
Diagram 2. Fördelning av pågående och genomförda projekt per inriktning

KsSkr 2014:2
Bilaga 3

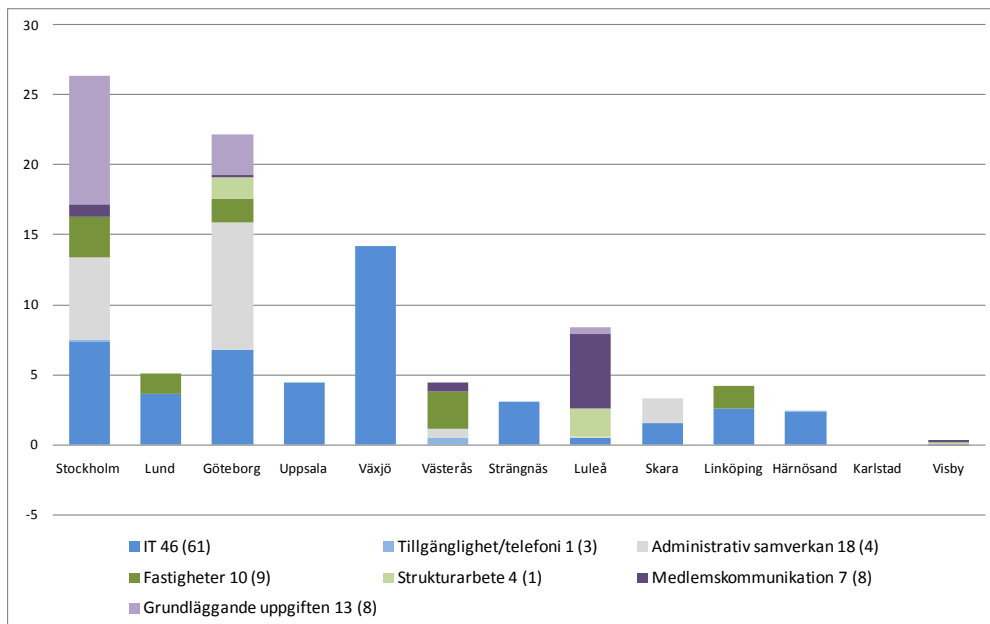
Fram till den 31 december 2013 har projekt till en kostnad av 103 (41) miljoner kronor hunnit genomföras, vilket motsvarar 34 (20) procent av det totala riktade församlingsbidraget. Den huvudsakliga inriktningen för projekten är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter, medlemskommunikation och den grundläggande uppgiften. Den största ökningen av avslutade projekt jämfört med föregående år finns inom IT-området. Väsentliga ökningar finns även vad gäller administrativ samverkan och fastigheter. Hur Rfb-projekt kostnadsmässigt är fördelade på stift och verksamhet framgår av nedanstående diagram.

Diagram 3. Total omfattning av genomförda projekt 103 (41) miljoner kronor

Den 31 december 2013 pågick projekt med en upparbetad kostnad 98 (93) miljoner kronor vilket motsvarar 33 (47) procent av det totala riktade församlingsbidraget. Den största ökningen av pågående projekt jämfört med föregående finns inom administrativ samverkan och den största minskningen finns inom IT, där tidigare pågående projekt avslutats. Hur RfB-projekt kostnadsmässigt är fördelade på stift och verksamhet framgår av nedanstående diagram.

Diagram 4. Total omfattning av pågående projekt 98 (93) miljoner kronor

IT

Grundtanken med den gemensamma IT-plattformen (GIP) är att i samverkan med anslutna församlingar, stift och den nationella nivån bygger upp ett kostnadseffektivt, säkert och uppdaterat IT-system. Genom anslutning till GIP får församlingar tillgång till kompetens, högre säkerhet och minskade kostnader samtidigt som det möjliggör en bredare samverkan på det administrativa området. Därtill kan den samordning och dokumentation som är en del i genomförandet vara till hjälp vid indelningsändringar.

För GIP-projekt är tiden från information och inventering till införande och drift cirka två år och beslutet om förlängd rekvisitionstid för RfB har därför gett stiften bättre planeringsmöjligheter. Den nationella nivåns möjligheter att ta emot och införa nya enheter och användare i den takt som efterfrågas påverkar också projekttidens längd och på det området har resurserna förstärkts över tiden.

Projekt inom IT återfinns i 12 stift. Det planerade införandet av GIP är cirka 3 500 användare per år och antalet användare är cirka 5 000 vid utgången av 2013.

Tillgänglighet och telefoni

Genom anslutning till den gemensamma telefoniplattformen får församlingar tillgång till kompetens, högre säkerhet och minskade kostnader samtidigt som det möjliggör en bredare samverkan på det administrativa området.

Projekt inom tillgänglighet och telefoni återfinns i 9 stift. Utvecklingen inom telefoniområdet har i likhet med GIP varit stark och vid utgången av 2013 används den tekniska lösningen, Centrex, som är bas för telefoniplattformen cirka 18 000 användare. Av dessa är mer än 5 500 användare i cirka 150-200 enheter anslutna till

den form av telefonisamverkan som innebär att anslutna enheter, utöver den tekniska samverkan som en Centrexlösning innebär, även delar av en funktionell samverkan i form av möjligheter till gemensamt svarsställe, stöd och support, utbildning och samverkan vid exempelvis vakanser. Denna tjänst erbjuds av stift. På liknande sätt erbjuds telefonisamverkan inom Västerås stift.

Administrativ samverkan

I samma takt som intresse och engagemang i stiftet ökat för anslutning till GIP har också behovet av och möjligheterna till en utvecklad samordning och samverkan inom det administrativa området vuxit. Projekt inom ramen för Gemensam administrativ samverkan har därför getts uppdraget att arbeta med frågor om förutsättningar och möjligheter, liksom organisationsformer och möjliga systemlösningar för en utvecklad och samordnad administrativ samverkan inom Svenska kyrkan.

Administrativ samverkan förväntas leda till ökad kostnadseffektivitet, ökad kvalitet och minskad sårbarhet med bibehållen servicenivå och möjliggör att resurser kan överföras till arbetet med den grundläggande uppgiften. Möjligheter till verksamhetseffektiviseringar, i form av lägre kostnader med bibehållen eller högre kvalitet ses som stora, men uppskattas i de flesta fall komma på några års sikt.

Projekt inom administrativ samverkan återfinns i 5 stift. I 9 pastorat i två stift, Skara och Stockholm, har pilotprojekt genomförts beträffande ekonomi- och personalhantering. Samtliga pastorat har fortsatt med arbetssättet även efter att projekten avslutades vid årsskiftet. Projekten har inneburit att 7 pastorat samverkar i en servicebyrå och 4 pastorat som använder det gemensamma arbetssättet i egen regi.

Fastigheter

Samverkan i fastighets- och energifrågor mellan de lokala enheterna bidrar till kompetensutveckling och byggande av kollegiala nätverk. Det skapar förutsättningar för respektive lokal enhet att överblicka behov av akuta och framtida åtgärder på fastighetssidan på ett bättre sätt. Projekt inom fastigheter återfinns i 5 stift.

Strukturarbete

Inom ramen för strukturarbete har bland annat några underlag för beslut om nya pastorat arbetats fram som på sikt förväntas resultera i en ökad samordning och ett effektivare resursutnyttjande. Projekt inom strukturarbete återfinns i 2 stift.

Medlemskommunikation

Projekt inom området medlemskommunikation återfinns i 3 stift.

Den grundläggande uppgiften

Kopplat till den grundläggande uppgiften - gudstjänst, undervisning, diakoni och mission - har flera samverkansprojekt bedrivits. Detta gäller bland annat gudstjänstutveckling, gudstjänstfokusering samt barn- och ungdomsverksamhet. Projekt inom den grundläggande uppgiften återfinns i 3 stift.

Stiftens prioriteringar

Vid utgången av 2013 finns cirka 200 miljoner kronor i RFb som ännu inte rekviderats och av dessa medel är 100 miljoner kronor inte fördelade till projekt. För 2014 har kyrkomötet beslutat om ytterligare 100 miljoner kronor i RFb.

I enkät till stiften har efterfrågats i vilken utsträckning stiften fullt ut *har beslutat om fördelningen* av RFb 2011-2013 och om eventuell orsak till att sådan fördelning ännu inte skett fullt ut. Av stiftens svar framgår att 5 av 13 (7 av 13) stift, fullt ut fattat beslut om fördelning av RFb. I de fall man inte gjort detta är orsakerna bland annat GIP-processens utsträckning i tid och osäkerhet över processens kostnader. Bland svaren framgår också att förankring hos församlingar och pastorat tar tid.

Stiften har tillfrågats om för vilken *typ av insatser* som ännu inte fördelat RFb ska användas. Av svaren framgår att IT och administrativ samverkan står i förgrunden följt av fastigheter, tillgänglighet/telefoni, den grundläggande uppgiften och medlemskommunikation. Strukturarbete tas till skillnad från föregående år endast upp i ett stift.

Stiften har även tillfrågats om hur man bedömer möjligheten att hinna fördela och rekvidera de för respektive stift tilldelade medlen. Frågan har ställts mot bakgrund av att stiften är olika långt komna i planering och genomförande av RFb-projekt. Svaren visar att färre stift jämfört med föregående år gör bedömningen att man *kommer att hinna såväl fatta beslut om fördelning som rekvisition* av RFb 2011-2013, i båda fallen 5 av 13 (11 av 13) stift. För de stift som uttrycker tveksamhet eller i något fall svarar nej på frågan, är orsakerna främst att de projekt till vilka det beslutats om bidrag tar betydligt längre tid än planerat att genomföra.

Stiften ser ett allt större behov av att kunna planera och stödja genomförandet av projekt som rör utveckling av samordnade lösningar och gemensamma arbetssätt.

Slutsatser

Rapporteringen från stiften visar att den huvudsakliga inriktningen för projekt är IT följt av administrativ samverkan, fastigheter, medlemskommunikation och den grundläggande uppgiften. Den största ökningen av avslutade projekt jämfört med föregående år finns inom IT. Den största ökningen av pågående projekt jämfört med föregående år finns inom administrativ samverkan.

Erfarenheterna av riktat församlingsbidrag visar att ett stöd för ett specifikt syfte – att åstadkomma en ökad samverkan – verksamt bidrar till att det också sker. Detta sker inte minst genom utveckling och implementering av en gemensam IT-plattform som infrastruktur och grund för att bygga gemensamma lösningar och på så sätt nå de effektiviseringar bidraget är avsett att främja. Genom samverkan kan resurser användas gemensamt och skapa ekonomiskt utrymme så att kyrkans möjligheter stärks att fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Rapporten visar att färre stift har beslutat om fördelning av RFb 2011-2013 jämfört med föregående års beslut om fördelning av RFb 2011-2012. Färre stift gör också bedömningen att de kommer att hinna såväl fatta beslut om fördelning, som rekvisition inom befintlig rekvisitionstid. Stiftens konstaterar att projekten tar längre tid än vad tidigare bedömningar indikerat. Detta innebär att behoven av RFb kan komma att sträcka sig bortom den nu anslagna nyttjandeperioden.